

بررسی لایحه برنامه هفتم توسعه (۸۲): (احکام حقوقی و قضایی)

برنامه هفتم توسعه

تاریخ انتشار:

۱۴۰۲/۶/۲۸

شماره مسلسل: ۱۹۲۶۱

کد موضوعی: ۲۴۰

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی
عنوان گزارش:

بررسی لایحه برنامه هفتم توسعه (۸۲):
(احکام حقوقی و قضایی)

نام دفتر:

مطالعات حقوقی

تهیه و تدوین کنندگان:

محمود رضایی، محمد برزگر خسروی، رضا نیازی، سیدسجاد هاشمی، سکینه خانعلی‌پور،
میثم عظیمی، حسین محمدی احمدآبادی

ناظران علمی:

احمد حکیم جوادی
مهدی عبدالملکی

اظهار نظر کنندگان:

—

ویراستار ادبی:

سیده مرضیه موسوی

واژه‌های کلیدی:

۱. برنامه هفتم توسعه
۲. فصل حقوقی و قضایی
۳. سیاست‌های کلی برنامه هفتم توسعه

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده
۲	خلاصه مدیریتی.....
۲	مقدمه
۳	بررسی مواد لایحه از منظر حقوقی.....
۵۲	نتیجه گیری.....
۵۲	منابع و مأخذ.....

فهرست جداول

۴	جدول ۱. بررسی احکام حقوقی و قضایی لایحه برنامه هفتم.....
۴۸	جدول ۲. پیشنهادات الحاقی.....

بررسی لایحه برنامه هفتم توسعه (۸۲): (احکام حقوقی و قضایی)

چکیده

لایحه برنامه هفتم توسعه در فصل بیست و چهارم خود به مباحث حقوقی و قضایی اختصاص یافته و همچنین در سایر فصول این برنامه؛ برخی از مواد؛ حاوی حکمی حقوقی هستند. فصل بیست و چهارم این لایحه احکامی را برعهده قوه قضائیه و سازمان‌های ثبت اسناد و املاک؛ پزشکی قانونی و سازمان امور زندان‌ها و همچنین معاونت حقوقی ریاست جمهوری قرار داده است. هرچند برخی از مواد این فصل جنبه برنامه‌ای ندارد و این مواد باید با رویکرد تنقیحی در قانون مربوطه و به صورت دائمی اصلاح یا الحاق شود تا این احکام نیز به صورت دائمی و نه فقط در طول برنامه هفتم؛ اجرایی شوند. از سوی دیگر سیاست‌های کلی ابلاغی برنامه هفتم شامل سیاست‌هایی است که در لایحه برنامه هفتم برای آن حکم خاصی بیان نشده است و همچنین ضمانت اجرای تخلف از اجرای احکام برنامه نیز در این فصل ذکر نشده است و از این حیث فصل بیست و چهارم لایحه ناقص محسوب می‌شود؛ لکن احکام حقوقی مذکور در فصل بیست و چهارم و سایر فصول؛ خود با ایراد جدی روبرو نمی‌باشند و تنها در برخی موارد نیازمند اصلاحات است. در این گزارش تمام احکام حقوقی لایحه ازجمله فصل بیست و چهارم که به مسائل حقوقی و قضایی پرداخته است؛ بررسی شده و موافقت یا مخالفت یا اصلاحات لازم بیان شده و همچنین پیشنهادات الحاقی برای تکمیل احکام لایحه ارائه شده است.

خلاصه مدیریتی

لایحه برنامه هفتم توسعه در فصل بیست و چهارم خود به مباحث حقوقی و قضایی اختصاص یافته و همچنین در سایر فصول این برنامه؛ برخی از مواد؛ حاوی حکمی حقوقی هستند که این گزارش به بررسی این احکام می‌پردازد و در صورت لزوم اصلاحاتی نیز پیشنهاد می‌گردد و همچنین احکامی نیز برای تکمیل احکام حقوقی لایحه به عنوان مواد الحاقی پیشنهاد شده است.

فصل بیست و چهارم این لایحه که مشتمل بر مواد (۱۱۲ تا ۱۱۷) برنامه می‌باشد، احکامی را برعهده قوه قضائیه و سازمان‌های ثبت اسناد و املاک؛ پزشکی قانونی و سازمان امور زندان‌ها و همچنین معاونت حقوقی ریاست جمهوری قرار داده است. چهار مساله مهم در خصوص این فصل وجود دارد:

اول) اینکه برخی از مواد این فصل جنبه برنامه‌ای ندارد و این مواد باید با رویکرد تنقیحی در قانون مربوطه و به صورت دائمی اصلاح یا الحاق شود تا این احکام نیز به صورت دائمی و نه فقط در طول برنامه هفتم؛ اجرایی شوند.

دوم) مهم‌تر اینکه سیاست‌های کلی ابلاغی برنامه هفتم شامل سیاست‌هایی است که در لایحه برنامه هفتم برای آن حکم خاصی بیان نشده است و از این حیث فصل بیست و چهارم لایحه ناقص محسوب می‌گردد.

سوم) تعیین ضمانت اجرای تخلف از اجرای احکام برنامه در این فصل پیش بینی نشده است. درحقیقت روند گزارش‌دهی هر دستگاه و همچنین راستی‌آزمایی و رسیدگی به تخلفات و جرائم احتمالی می‌بایست به‌عنوان ضمانت اجرای همه مواد برنامه هفتم در فصل حقوقی و قضایی ذکر می‌گردید که برای رفع این خلأ؛ در جدول پیشنهادات الحاقی؛ ماده پیشنهادی ارائه شده است.

چهارم) فارغ از ایرادهای ذکر شده؛ احکام مندرج در فصل بیست‌وچهارم برنامه و همچنین احکام حقوقی مندرج در سایر مواد برنامه؛ در صورت اصلاحات در برخی از مواد؛ از منظر حقوقی فاقد ایراد اساسی کلی می‌باشند، فلذا کلیات احکام حقوقی مندرج در برنامه هفتم ازجمله فصل احکام حقوقی و قضایی مورد تأیید است.

بررسی جزئیات هرکدام از احکام حقوقی و همچنین ارائه پیشنهادات الحاقی برای تکمیل احکام برنامه؛ در جدول بررسی مواد ارائه می‌شود.

مقدمه

فصل بیست‌وچهارم لایحه برنامه هفتم توسعه به مباحث حقوقی و قضایی اختصاص یافته است و همچنین در سایر فصول این برنامه؛ برخی از مواد؛ حاوی حکمی حقوقی هستند که در این گزارش به بررسی این مواد و اظهارنظر مختصر کارشناسی خواهیم پرداخت. فصل بیست‌وچهارم این لایحه که مشتمل بر مواد (۱۱۲ تا ۱۱۷) برنامه می‌باشد، احکامی را برعهده قوه قضائیه و سازمان‌های ثبت اسناد و املاک؛ پزشکی قانونی و سازمان امور زندان‌ها و همچنین معاونت حقوقی ریاست جمهوری قرار داده است.

ابتدا به نقد و بررسی کلیات این فصل می‌پردازیم. درخصوص کلیات این فصل ذکر سه نکته ضروری است:

اول) اینکه برخی از مواد این فصل جنبه برنامه‌ای ندارد و این مواد می‌باید با رویکرد تنقیحی در قانون مربوطه و به‌صورت دائمی اصلاح یا الحاق شود تا این احکام نیز به‌صورت دائمی و نه فقط در طول برنامه هفتم؛ اجرایی شوند.

دوم) مهم‌تر اینکه سیاست‌های کلی ابلاغی برنامه هفتم شامل سیاست‌هایی است که در لایحه برنامه هفتم برای آن حکم خاصی بیان نشده است و از این حیث فصل بیست‌وچهارم لایحه ناقص محسوب می‌گردد.

طبق بند «۲۶» سیاست‌های کلی ابلاغی برنامه هفتم؛ سیاست‌های حقوقی و قضایی این برنامه به‌شرح زیر است:

روزآمدسازی سند تحول قضایی و اجرای آن با تأکید بر:

- پیشگیری از وقوع جرم و دعاوی.
- هوشمندسازی فرایندها و بهره‌گیری از فناوری‌های نوین در ارائه خدمات قضایی.
- اجرای ۱۰۰ درصدی حدنگار (کاداستر)
- حمایت حقوقی و قضایی از سرمایه‌گذاری، امنیت اقتصادی و بهبود محیط کسب‌وکار.
- استفاده از ظرفیت‌های مردمی و توسعه روش‌های مشارکتی و غیرقضایی در حل‌وفصل دعاوی.
- تقویت و تثبیت سهم قوه قضائیه از منابع بودجه عمومی دولت و تأمین نیازهای مالی و استخدامی قوه قضائیه.
- بالا بردن سطح علمی و شایستگی اخلاقی ضابطان دادگستری.

- بازنگری در قوانین در جهت کاهش عناوین جرائم و کاهش استفاده از مجازات زندان.

همان‌گونه که در احکام لایحه برنامه هفتم توسعه ملاحظه می‌شود برنامه‌ای برای روزآمدسازی سند تحول قضایی؛ پیشگیری از وقوع جرم و دعاوی که عنوان پیشگیری از دعاوی خود شامل چندین حکم در موارد مختلفی خواهد بود- حمایت حقوقی و قضایی از سرمایه‌گذاری، امنیت اقتصادی و بهبود محیط کسب‌وکار و استفاده از ظرفیت‌های مردمی و توسعه روش‌های مشارکتی و غیرقضایی در حل و فصل دعاوی دیده نمی‌شود. از حیث این فصل از لایحه برنامه هفتم دارای ایراد است، هرچند که احکام مذکور در آن خود با ایراد جدی روبرو نمی‌باشند.

سوم) یکی از موضوعاتی که باید در فصل حقوقی و قضایی ذکر می‌شد و مغفول مانده؛ تعیین ضمانت اجرای تخلف از اجرای احکام برنامه است. درحقیقت روند گزارش‌دهی هر دستگاه و همچنین راستی‌آزمایی و رسیدگی به تخلفات و جرائم احتمالی می‌باید به‌عنوان ضمانت اجرای همه مواد برنامه هفتم در فصل حقوقی و قضایی ذکر می‌گردید که برای رفع این خلأ؛ در جدول پیشنهادات الحاقی؛ ماده پیشنهادی ارائه شده است.

فارغ از ایرادهای ذکر شده؛ احکام مندرج در فصل بیست و چهارم برنامه و همچنین احکام حقوقی مندرج در سایر مواد برنامه؛ در صورت اصلاحات در برخی از مواد؛ از منظر حقوقی فاقد ایراد اساسی کلی می‌باشند، فلذا کلیات احکام حقوقی مندرج در برنامه هفتم از جمله فصل احکام حقوقی و قضایی مورد تأیید است.

بررسی جزییات هر کدام از احکام حقوقی و همچنین ارائه پیشنهادات الحاقی برای تکمیل احکام برنامه؛ در جدول بررسی مواد ارائه می‌شود.

بررسی مواد لایحه از منظر حقوقی

همانگونه که گفته شد فصل بیست و چهارم لایحه بر هفتم به مباحث حقوقی و قضایی اختصاص یافته و همچنین در سایر فصول این برنامه؛ برخی از مواد؛ حاوی حکمی حقوقی هستند که در این بخش و در جدول اول به بررسی احکام موجود در لایحه از منظر حقوقی پرداخته و موافقت و مخالفت و در صورت نیاز اصلاحات لازم بیان شده است و در جدول دوم با ارائه مواد الحاقی؛ سعی شده است که احکام لایحه از منظر حقوقی تکمیل گردد.

جدول ۱. بررسی احکام حقوقی و قضایی لایحه برنامه هفتم

شماره ماده	متن لایحه	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	سابقه موضوع در قانون برنامه ششم و قوانین دائمی کشور	اظهاری نظر مختصر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی ^۱
ماده (۴)	بند چ) سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلف است با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی از ابتدای سال دوم برنامه نسبت به راه‌اندازی سامانه دفاتر تجاری موضوع مواد (۶) الی (۱۷) قانون تجارت به‌صورت الکترونیکی به‌جای مهر و موم (پلمپ) دفاتر سنتی اقدام نماید.	✓					
ماده (۴)	بند ح) فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مکلف است از ابتدای سال دوم برنامه، به‌منظور تسهیل فعالیت کارآفرینان و ارتباطات بین‌المللی حوزه کسب‌وکار، در تمامی موارد ممنوعیت خروج اشخاص از کشور، همزمان با اعمال ممنوعیت خروج شخص، ابلاغیه ممنوعیت خروج، به‌همراه درج اطلاعات مرجع درخواست‌دهنده را در سامانه ابلاغ الکترونیک قوه قضائیه ارسال کند. پس از مدت مذکور، اجرای ممنوعیت خروج از کشور توسط فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران در مورد اشخاصی که دارای حساب کاربری در سامانه ابلاغ الکترونیک قوه قضائیه هستند، منوط به ارسال ابلاغیه در حساب کاربری شخص مورد نظر در سامانه مذکور می‌باشد. تبصره- مصادیق مورد نظر در بند «۳» ماده (۱۶) قانون گذرنامه به تشخیص مقامات قضایی و افرادی که دستور دستگیری آنها در مبادی ورودی و	✓					

۱. این پیشنهادات صرفاً از جهت رفع ملاحظات حقوقی ارائه می‌شود.

شماره ماده	متن لایحه	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	سابقه موضوع در قانون برنامه ششم و قوانین دائمی کشور	اظهار نظر مختصر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی ^۱
	خروجی کشور از سوی مراجع قضایی صادر می‌شود، از شمول مقررات این بند خارج است.						
ماده (۹)	ماده (۹) - در راستای اعمال نظارت کامل و فراگیر بر مؤسسات پولی بانکی و ساماندهی مؤسسات و بازارهای غیرمتشکل پولی و ارتقای شفافیت و سلامت و کاهش نسبت مطالبات غیرجاری به تسهیلات، موارد زیر انجام می‌گیرد: ت) بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی، اشخاص عضو «گروه بانکی» (اشخاص مشمول نظارت یکپارچه) و سهام‌داران، مالکان، مدیران و حساب‌برسان آنها و شعبه بانک خارجی در داخل کشور موظفند ضمن همکاری با بازرسان بانک مرکزی، آمار، اطلاعات و اسناد و مدارک را در زمان مقرر مطابق با شرایط درخواستی به بانک مرکزی ارائه نمایند. عدم رعایت مفاد این تبصره در مهلت زمانی مقرر و مطابق با چارچوب‌های ابلاغی یا ارائه اطلاعات خلاف واقع، ناقص یا گمراه‌کننده به بانک مرکزی جرم محسوب گردیده، مرتکب با شکایت بانک مرکزی به یک یا چند مورد از مجازات‌های تعزیری درجه هفت ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی (مصوب ۱۳۹۲) محکوم می‌شود.			✓		۱. در بند «ت» مشخص نیست که کدام تبصره مدنظر است. باید به بند تبدیل شود. ۲. با توجه به اینکه ممکن است برخی از این رفتار براساس قوانین دیگر جرم شدیدتری باشند، این مقرر نه باید منجر به نسخ آنها شود.	ت) بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی، اشخاص عضو «گروه بانکی» (اشخاص مشمول نظارت یکپارچه) و سهام‌داران، مالکان، مدیران و حساب‌برسان آنها و شعبه بانک خارجی در داخل کشور موظفند ضمن همکاری با بازرسان بانک مرکزی، آمار، اطلاعات و اسناد و مدارک را در زمان مقرر مطابق با شرایط درخواستی به بانک مرکزی ارائه نمایند. عدم رعایت مفاد این تبصره در مهلت زمانی مقرر و مطابق با چارچوب‌های ابلاغی یا ارائه اطلاعات خلاف واقع، ناقص یا گمراه‌کننده به بانک مرکزی جرم محسوب گردیده، مرتکب با شکایت بانک مرکزی به یک یا چند مورد از مجازات‌های تعزیری درجه هفت ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی (مصوب ۱۳۹۲) محکوم می‌شود.
ماده (۹)	ث) انجام هرگونه عملیات بانکی، واسپاری (لیزینگ) و صرافی توسط اشخاص حقیقی و حقوقی و همچنین مشارکت در تأسیس و فعالیت نهادهای مالی موضوع قانون بازار اوراق بهادار و تصدی سمت رکن در صندوق‌های سرمایه‌گذاری			✓	ماده (۱۴) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۶-۱۴۰۰) برای اعمال نظارت کامل و فراگیر بانک مرکزی بر رفتارهای مندرج در فراز دوم این بند	۱. در بند پیشنهادی چند رفتار متفاوت از مرتکبان مختلف ذکر شده است که برای رفتارهای مربوط به صدر ماده در انتهای آن ضمانت اجرا مشخص شده است. اما برای رفتارهای مندرج در فراز دوم این بند	ث) انجام هرگونه عملیات بانکی، واسپاری (لیزینگ) و صرافی توسط اشخاص حقیقی و حقوقی و همچنین مشارکت در تأسیس و فعالیت نهادهای مالی موضوع قانون بازار اوراق بهادار و تصدی سمت رکن در صندوق‌های سرمایه‌گذاری

شماره ماده	متن لایحه	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	سابقه موضوع در قانون برنامه ششم و قوانین دائمی کشور	اظهار نظر مختصر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی ^۱
	توسط بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی و اشخاص حقوقی که بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی حسب مورد بیش از بیست درصد (۲۰٪) سهام یا سرمایه آنها را به صورت مستقیم یا غیرمستقیم در اختیار دارند و یا در تعیین هیئت مدیره آنها مؤثرند، بدون اخذ مجوز از شورای پول و اعتبار ممنوع است. مرتکب عملیات صرافی، بدون اخذ مجوز از شورای پول و اعتبار حسب مورد به مجازات‌های مقرر در قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز و اصلاحیه‌های آن و مرتکب عملیات بانکی و واسپاری (لیزینگ)، بدون اخذ مجوز از شورای پول و اعتبار حسب مورد به یک یا چند مورد از مجازات‌های تعزیری درجه شش ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی محکوم می‌شود.				مؤسسات پولی، بانکی و اعتباری و ساماندهی مؤسسات و بازارهای غیرمتشکل پولی جهت ارتقای شفافیت و سلامت و کاهش نسبت مطالبات غیرجاری به تسهیلات: (ب) انجام هرگونه عملیات بانکی، مجازاتی در نظر گرفته نشده است. (۲۰٪) سهام یا سرمایه آنها را به صورت مستقیم یا غیرمستقیم در اختیار دارند و یا در تعیین هیئت مدیره آنها مؤثرند، بدون اخذ مجوز از شورای پول و اعتبار ممنوع است. مرتکب به یک یا چند مورد از مجازات‌های تعزیری درجه (۶) ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی محکوم می‌شود.	(مشارکت در تأسیس و فعالیت نهادهای مالی موضوع قانون بازار اوراق بهادار بدون اخذ مجوز از شورای پول و اعتبار و تصدی سمت رکن در صندوق‌های سرمایه‌گذاری مطالبات غیرجاری به تسهیلات: (ب) انجام هرگونه عملیات بانکی، مجازاتی در نظر گرفته نشده است. (۲۰٪) سهام یا سرمایه آنها را به صورت مستقیم یا غیرمستقیم در اختیار دارند و یا در تعیین هیئت مدیره آنها مؤثرند، بدون اخذ مجوز از شورای پول و اعتبار ممنوع است. مرتکب به یک یا چند مورد از مجازات‌های تعزیری درجه (۶) ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی محکوم می‌شود.	اوراق بهادار و تصدی سمت رکن در صندوق‌های سرمایه‌گذاری توسط بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی و اشخاص حقوقی که بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی حسب مورد بیش از بیست درصد غیربانکی حسب مورد بیش از بیست درصد (۲۰٪) سهام یا سرمایه آنها را به صورت مستقیم یا غیرمستقیم در اختیار دارند و یا در تعیین هیئت مدیره آنها مؤثرند، بدون اخذ مجوز از شورای پول و اعتبار ممنوع است. مرتکب به یک یا چند مورد از مجازات‌های تعزیری درجه (۶) ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی محکوم می‌شود.
					۲. متن ماده مشوش و نارسا است و همین موضوع موجب شده است که چند بار عبارت بدون مجوز شورای پول و اعتبار تعیین هیئت مدیره آنها مؤثرند در تأسیس صندوق‌های سرمایه‌گذاری و شرکت‌های تأمین سرمایه بدون اخذ مجوز از بانک مرکزی ممنوع است و مرتکب حسب مورد به یک یا چند مورد از مجازات‌های تعزیری درجه شش ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی محکوم می‌شود.	۳. براساس تبصره «۱» ماده (۲) مکرر قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز اصلاحی ۱۴۰۱، برای تأسیس و انجام فعالیت‌های صرافی باید از بانک مرکزی مجوز گرفته شود. اما، مطابق بند «ث» از ماده (۹) لایحه قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱ به جز حبس و شلاق صادرکننده مجوز صحیح است یا نه که تحلیل اقتصادی می‌طلبد، از نظر حقوق کیفری موجب این ایراد شده است که مجازات صرافی بدون مجوز شورای پول و اعتبار را به آن قانون احاله داده است و در	

شماره ماده	متن لایحه	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	سابقه موضوع در قانون برنامه ششم و قوانین دائمی کشور	اظهار نظر مختصر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی ^۱
					جمهوری اسلامی ایران بر اساس قانون پولی و بانکی کشور و اصلاحات بعدی آن است. الف - تأسیس، ثبت، فعالیت و انحلال نهادهای پولی و اعتباری از قبیل بانکها، مؤسسات اعتباری غیربانکی، تعاونیهای اعتبار، صندوقهای قرض الحسنه، صرافیها و شرکتهای واسپاری (لیزینگها) و همچنین ثبت تغییرات نهادهای مذکور فقط با اخذ مجوز از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و به موجب مقررات مصوب شورای پول و اعتبار امکان پذیر است.	این خصوص چیزی در قانون ذکر نشده است. تنها مطابق تبصره «۵» این ماده ^۱ تخلف از سایر ضوابط ارزی که شورای پول و اعتبار در حدود اختیارات قانونی تعیین کرده است و فاقد وصف مجرمانه است، صرفاً تخلف محسوب می شود و مرتکب به جرمه نقدی و محرومیت های قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز محکوم می شود. که به نظر می رسد از این جهت این حکم ایراد دارد.	
					ماده (۲) مکرر قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز، اصلاحی ۱۴۰۱: موارد زیر قاچاق ارز محسوب می شود: تبصره «۱» صرافی، شخص حقوقی است که از بانک مرکزی مجوز		

۱. تبصره «۵». تخلف از سایر ضوابط ارزی که شورای پول و اعتبار در حدود اختیارات قانونی تعیین کرده است و فاقد وصف مجرمانه بوده و در این قانون یا سایر قوانین ضمانت اجرائی برای آن ذکر نشده است به شرط احراز علم و عمد در مراجع ذیصلاح با استناد به قرائن و امارات موجود، صرفاً تخلف محسوب و مرتکب به جرمه نقدی معادل یک چهارم موضوع تخلف و دو یا چند مورد از محرومیت های موضوع ماده (۶۹) این قانون محکوم می شود. وارد کردن، خارج کردن و یا اقدام به خارج کردن وجه رایج ایران، بدون رعایت ضوابط تعیینی شورای پول و اعتبار که در حدود اختیارات قانونی این شورا تعیین شده است، به شرط احراز علم و عمد در مراجع ذیصلاح با استناد به قرائن و امارات موجود، نیز مشمول جرمه تخلف اخیر می شود.

شماره ماده	متن لایحه	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	سابقه موضوع در قانون برنامه ششم و قوانین دائمی کشور	اظهار نظر مختصر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی ^۱
					انجام عملیات صرافی اُخذ نموده است. مجوز صرافی قائم به شخص حقوقی صرافی است و به هیچ طریقی قابل واگذاری یا توکیل به غیر نیست.		
ماده (۹)	ج) شرکت‌ها، مؤسسات و نهادهای مالی تابعه و وابسته بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی به‌استثنای صندوق‌های سرمایه‌گذاری اختصاصی بازارگردانی، مجاز به خرید سهام بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی متبوع به‌صورت مستقیم و یا غیرمستقیم نمی‌باشند. در غیر این‌صورت معامله مزبور باطل بوده و مرتکب علاوه بر جبران خسارات وارده حسب مورد به یک یا چند مورد از مجازات‌های تعزیری درجه هفت ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی محکوم می‌شود.			✓		عبارت (تابعه و وابسته) ابهام داشته و از این حیث با بند: «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری مغایرت دارد. فلذا باید تعریف مشخصی از آن ارایه شود.	
جزء «۲» بند «پ» ماده (۱۳)	تمامی حساب‌های بانکی فرعی دستگاه‌های اجرایی اعم از حساب‌های عاملین ذی‌حساب و تنخواه‌گردان پرداخت در قالب حساب اعتباری ذیل حساب اعتباری بانکی اصلی دستگاه‌های اجرایی تعریف و پرداخت‌های آنها از محل حساب پشتیبان حساب اعتباری اصلی به ذی‌نفع نهایی انجام می‌شود.			✓	بند «ب» ماده (۱۷): «به‌منظور افزایش سرعت و کارایی گردش حساب‌های درآمدی و هزینه‌ای دولت، شفاف‌سازی و ایجاد امکان نظارت برخط، بر کلیه حساب‌های از این جهت که به گردش وجه در خزانه دستگاه‌های اجرایی و کاهش اثرات منفی عملیات مالی دولت بر نظام بانکی، کلیه حساب‌های بانکی اعم از ریالی و ارزی برای وزارتخانه‌ها، مؤسسات، شرکت‌ها، سازمان‌ها، دانشگاه‌های دولتی و اعتبارات	الحاق عبارت «کلیه حساب‌های بانکی اعم از ریالی و ارزی برای وزارتخانه‌ها، مؤسسات، شرکت‌ها، سازمان‌ها، دانشگاه‌های دولتی و اعتبارات دولتی و اعتبارات دولتی» به بند «۲» ماده (۱۳) پیشنهاد می‌شود.	الحاق عبارت «کلیه حساب‌های بانکی اعم از ریالی و ارزی برای وزارتخانه‌ها، مؤسسات، شرکت‌ها، سازمان‌ها، دانشگاه‌های دولتی و اعتبارات دولتی و اعتبارات دولتی» به بند «۲» ماده (۱۳) پیشنهاد می‌شود.

شماره ماده	متن لایحه	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	سابقه موضوع در قانون برنامه ششم و قوانین دائمی کشور	اظهاری نظر مختصر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی ^۱
					دولتی نهادهای عمومی غیردولتی، صرفاً از طریق خزانه‌داری کل کشور و نزد بانک مرکزی افتتاح می‌شود. دستگاه‌های یادشده موظفند کلیه دریافت‌ها و پرداخت‌های خود را فقط از طریق حساب‌های افتتاح‌شده نزد بانک مرکزی انجام دهند».		
ماده (۱۶)	ماده (۱۶) - به‌منظور مدیریت دارایی‌ها و ارتقای شفافیت دارایی دستگاه‌های اجرایی اقدامات زیر انجام می‌شود: الف) دستگاه‌های اجرایی ملزم به ثبت اطلاعات اراضی، املاک و سایر اموال غیرمنقول از جمله انفال و اموال تملیکی که به‌عنوان مالک، بهره‌بردار، متولی و نماینده دولت در اختیار دارند اعم از اینکه مورد بهره‌برداری بوده یا متولی واگذاری باشند (دارای سند مالکیت یا فاقد سند مالکیت، اجاره‌ای، وقفی و حقوق و امتیازات مرتبط با اموال غیرمنقول از جمله حق انتفاع، حق ارتفاق، سرقفلی و غیره) در سامانه جامع اموال دستگاه‌های اجرایی (سادا) هستند. هرگونه پرداخت بابت تجهیز، نگهداری و سایر هزینه‌ها برای موارد ثبت نشده در سامانه سادا ممنوع است. عدم اجرای این بند توسط مدیران مربوطه دستگاه‌های اجرایی تخلف محسوب می‌شود.	✓			ماده (۱۰) قانون برنامه ششم توسعه: پ) به وزارت امور اقتصادی و دارایی اجازه داده می‌شود به‌منظور استفاده از دارایی‌های دولت برای انتشار صکوک اسلامی پیش‌بینی‌شده در این قانون و ساماندهی و مدیریت دارایی‌ها و اموال در مالکیت دولت و تمرکز اختیارات مربوط به نحوه نقل و انتقال اموال منقول و غیرمنقول و سایر دارایی‌های دولت، ضمن اجرای سامانه جامع اطلاعات اموال غیرمنقول دستگاه‌های اجرایی (سادا) حسب مورد نسبت به انجام اقدامات مورد نیاز برای مدیریت و استفاده از دارایی‌ها و اموال دستگاه‌های		

شماره ماده	متن لایحه	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	سابقه موضوع در قانون برنامه ششم و قوانین دائمی کشور	اظهار نظر مختصر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی ^۱
					اجرائی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ به استثنای انفال، اموال دستگاه‌های زیر نظر مقام معظم رهبری و موارد و مصادیق مندرج در اصل هشتاد و سوم (۸۳) قانون اساسی به منظور پشتوانه انتشار صکوک اسلامی نظیر ارزیابی توسط کارشناسان رسمی، شناسایی، تعیین و تغییر بهره‌بردار، واگذاری و هرگونه نقل و انتقال یا فروش اموال مذکور با تصویب هیئت وزیران اقدام کند. کلیه دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری در اجرای ماده (۱۳۷) قانون محاسبات عمومی کشور و تبصره «۱۰» ماده (۶۹) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مکلفند ضمن همکاری لازم حداکثر ظرف مدت سه ماه از تاریخ ابلاغ این قانون نسبت به ثبت کلیه اموال غیرمنقول اعم از اراضی، املاک، ساختمان‌ها و فضاهای اداری در اختیار یا تصرف اعم از اینکه دارای سند مالکیت بوده یا		

شماره ماده	متن لایحه	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	سابقه موضوع در قانون برنامه ششم و قوانین دائمی کشور	اظهار نظر مختصر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی ^۱	
					فاقد سند مالکیت باشند، اجاره‌ای یا وقفی یا ملکی در سامانه اقدام نمایند. صدور هرگونه مجوز برای واگذاری حق استفاده، تغییر بهره‌بردار، فروش اموال غیرمنقول دولتی بدون ثبت اطلاعات در سامانه مذکور و اخذ شناسه (کد) رهگیری ممنوع است. انتشار صکوک اسلامی برای دستگاه‌های وابسته به قوه قضائیه، قوه مقننه و سایر نهادهای حکومتی غیر قوه مجریه و استفاده از دارایی‌ها و اموال این دستگاه‌ها حسب مورد منوط به موافقت عالی‌ترین مقام آنها است. ماده (۲۱) قانون جهش تولید مسکن :وزارت کار و امور اجتماعی موظف است برنامه‌ریزی لازم به‌منظور آموزش و تربیت کارگران ماهر مورد نیاز اجراء این قانون در زمینه‌های حرف ساختمانی (موضوع ماده (۴) قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان) را با هماهنگی وزارت مسکن و شهرسازی و با بهره‌گیری از			

شماره ماده	متن لایحه	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	سابقه موضوع در قانون برنامه ششم و قوانین دائمی کشور	اظهاری نظر مختصر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی ^۱
					اعتبارات موضوع این قانون تهیه و حداکثر ظرف مدت سه ماه جهت تصویب به هیأت وزیران ارائه نماید به گونه‌ای که حداکثر پس از پنج سال از اجراء این قانون کلیه کارگران ساختمانی ملزم به داشتن کارت مهارت اخذ شده از واحدهای آموزش فنی و حرفه‌ای مجاز باشند.		
ماده (۱۹)	ماده (۱۹) - به منظور ساماندهی طرح‌های عمرانی، کاهش زمان اجرای آنها و ارتقای بهره‌وری منابع اختصاص یافته به این بخش، اقدامات زیر انجام می‌شود: ب) شروع ساخت طرح‌ها و یا پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بدون اخذ مجوز ماده (۲۳) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) و افزایش احجام طرح‌های دارای مجوز ماده (۲۳) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) ممنوع و به منزله تصرف غیرقانونی در اموال عمومی است.	✓				عبارت (احجام) غیر فارسی بوده و استفاده از آن مغایر اصل (۱۵) قانون اساسی است.	
ماده (۲۰)	ماده (۲۰) - دستگاه‌های اجرایی مکلفند با همکاری سازمان، طرح‌های جدید، نیمه‌تمام و آماده بهره‌برداری و در حال بهره‌برداری تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و طرح‌های سرمایه‌ای خود			✓	ماده (۲۷) قانون الحاق برخی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) : ماده (۲۷) به دولت اجازه داده می‌شود اقدامات زیر را به عمل آورد:	منظور از «در حکم تصرف غیرمجاز در اموال سرمایه‌گذار» مشخص نیست که چیست. اگر منظور تصرف غیرقانونی در اموال دولتی و عمومی باشد که در ماده (۵۹۸)	الف) بهای محصول پروژه در قرارداد سرمایه‌گذاری و مشارکت تابع الگوی مالی قرارداد مشارکت بوده و از شمول تعرفه‌گذاری مندرج در تمامی قوانین و مقررات مستثنی

شماره ماده	متن لایحه	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	سابقه موضوع در قانون برنامه ششم و قوانین دائمی کشور	اظهار نظر مختصر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی ^۱
	که قابل مشارکت با بخش خصوصی و تعاونی است را مشخص و از طریق روش رقابتی و شفاف مناقصه یا مزایده با رعایت موارد زیر اجرا نمایند. الف) بهای محصول پروژه در قرارداد سرمایه‌گذاری و مشارکت تابع الگوی مالی قرارداد مشارکت بوده و از شمول تعرفه‌گذاری مندرج در تمامی قوانین و مقررات مستثنی است. در صورت تعیین قیمت تکلیفی، دخالت در تعرفه‌گذاری یا جلوگیری از دریافت تعرفه برای بهای محصول پروژه، مابه‌التفاوت قیمت محصول محاسبه‌شده بر مبنای الگوی مالی و قیمت تکلیفی از سرجمع اعتبارات دستگاه اجرایی با محاسبه خسارات مربوطه پرداخت می‌شود؛ در غیر این صورت در حکم تصرف غیرمجاز در اموال سرمایه‌گذار است.				الف) واگذاری طرح های تملک دارایی های سرمایه ای جدید و نیمه تمام و تکمیل شده و آماده بهره برداری در قالب قراردادها و شرایط مورد تصویب شورای اقتصاد با تعیین نحوه تأمین مالی دوره ساخت (فاینانس)، پرداخت هزینه‌های بهره برداری یا خرید خدمات در مدت قرارداد با رعایت استانداردهای اجرای کیفیت خدمات و نهایتاً واگذاری طرح پس از دوره قرارداد به بخش غیردولتی با حفظ کاربری ب) واگذاری طرح های تملک دارایی های سرمایه ای نیمه تمام و تکمیل شده که خدمات آنها قابل عرضه توسط بخش غیردولتی است به صورت نقد و اقساط به بخش غیردولتی با حفظ کاربری ج) واگذاری مالکیت، حق بهره برداری و یا بهره برداری طرح های تملک دارایی های سرمایه ای قابل واگذاری و نیز اموال منقول و غیرمنقول و حقوق مالی مازاد بر نیاز دولت با حفظ کاربری	قانون مجازات اسلامی آمده است، باید این عنوان اصلاح شود. اما با توجه به اینکه سرمایه‌گذار معمولاً یک نهاد عمومی و دولتی نیست مرتکب نمی‌تواند مشمول آن عنوان شود. بنابراین، این پرسش مطرح می‌شود که منظور چیست؟ از این رو پیشنهاد می‌شود که میزان مجازات در همین جا ذکر شود.	است. در صورت تعیین قیمت تکلیفی، دخالت در تعرفه‌گذاری یا جلوگیری از دریافت تعرفه برای بهای محصول پروژه، مابه‌التفاوت قیمت محصول محاسبه‌شده بر مبنای الگوی مالی و قیمت تکلیفی از سرجمع اعتبارات دستگاه اجرایی با محاسبه خسارات مربوطه پرداخت می‌شود؛ در غیر این صورت متخلف به حبس و جزای نقدی درجه شش یا جزای نقدی معادل دو برابر سود حاصله هر کدام بیشتر باشد، محکوم می‌شود.

شماره ماده	متن لایحه	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	سابقه موضوع در قانون برنامه ششم و قوانین دائمی کشور	اظهار نظر مختصر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی ^۱		
					تبصره «۱» درآمد دولت ناشی از اجرای احکام این ماده پس از واریز به خزانه‌داری کل کشور و از محل ردیف خاصی که برای این منظور در قوانین بودجه سنواتی پیش‌بینی می‌شود و نیز اعتبار ردیف‌های مربوط به طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در قالب تسهیلات و وجوه اداره شده شامل یارانه، سود و کارمزد و یا تسهیلات و کمک و سایر روش‌های تأمین مالی مورد تصویب شورای اقتصاد به طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و یا تبدیل به احسن نمودن تجهیزات سرمایه‌ای و اموال غیرمنقول در قالب موافقتنامه متبادله با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور قابل اختصاص است. تبصره «۲» کمک‌های بلاعوض موضوع این ماده، درآمد اشخاص تلقی نمی‌شود و مشمول پرداخت مالیات بر درآمد نیست. بند «ب» ماده (۳۴) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور :				

شماره ماده	متن لایحه	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	سابقه موضوع در قانون برنامه ششم و قوانین دائمی کشور	اظهار نظر مختصر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی ^۱
					ب) روش‌های اجرایی مناسب «مشارکت بخش عمومی - خصوصی» از قبیل «تأمین منابع مالی، ساخت، بهره‌برداری و واگذاری»، «تأمین منابع مالی، ساخت و بهره‌برداری»، «طرح و ساخت کلید در دست» و یا «ساخت، بهره‌برداری و مالکیت» را با پیش‌بینی تضمین‌های کافی و تدابیر بودجه‌ای به کار گیرد.		
ماده (۲۷)	ماده (۲۷) - به منظور افزایش سهم مالیات در بودجه عمومی کشور، اقدامات زیر انجام می‌شود: ج) بانک مرکزی، کلیه بانک‌ها، مؤسسات اعتباری، صندوق‌های قرض‌الحسنه، شهرداری‌ها، پلیس راهور فراجا، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلفند اطلاعات مورد درخواست سازمان امور مالیاتی کشور به صورت برخپ در اختیار این سازمان قرار دهند. مراجع مزبور در صورت تخلف از این حکم علاوه بر مسئولیت تضامنی با مؤدی در پرداخت مالیات، مشمول محرومیت ماده (۲۰۲) قانون مالیات‌های مستقیم خواهند بود.	✓			ماده (۱۶۹) مکرر قانون مالیات‌های مستقیم: نهادهای دولتی و عمومی هستند. چگونه یک نهاد دولتی با مؤدی خصوصی برای پرداخت مالیات مسئولیت تضامنی پیدا کند؟ با توجه به اینکه مالیات بودجه عمومی است و باید در اختیار این نهادها مالیاتی شامل مواردی نظیر قرار گیرد، این امر نقض غرض است. بنابراین، ایجاد مسئولیت تضامنی میان دولت و یک نهاد یا حتی شخص خصوصی خارج از ماهیت و کارکرد مالیات است. بنابراین، ضمانت اجرای مناسبی نیست. ۲. محرومیت مندرج در ماده (۲۰۲) قانون مالیات‌های مستقیم، محرومیت از خروج از وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی، شهرداری‌ها، مؤسسات وابسته به دولت و شهرداری‌ها، مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی،	۱. نهادهای مذکور در این ماده اغلب نهادهای دولتی و عمومی هستند. چگونه یک نهاد دولتی با مؤدی خصوصی برای پرداخت مالیات مسئولیت تضامنی پیدا کند؟ با توجه به اینکه مالیات بودجه عمومی است و باید در اختیار این نهادها مالیاتی شامل مواردی نظیر قرار گیرد، این امر نقض غرض است. بنابراین، ایجاد مسئولیت تضامنی میان دولت و یک نهاد یا حتی شخص خصوصی خارج از ماهیت و کارکرد مالیات است. بنابراین، ضمانت اجرای مناسبی نیست. ۲. محرومیت مندرج در ماده (۲۰۲) قانون مالیات‌های مستقیم، محرومیت از خروج از وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی، شهرداری‌ها، مؤسسات وابسته به دولت و شهرداری‌ها، مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی،	ج) بانک مرکزی، کلیه بانک‌ها، مؤسسات اعتباری، صندوق‌های قرض‌الحسنه، شهرداری‌ها، پلیس راهور فراجا، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلفند اطلاعات مورد درخواست سازمان امور مالیاتی کشور به صورت برخپ در اختیار این سازمان قرار دهند. مراجع مزبور در صورت تخلف از این حکم علاوه بر مسئولیت تضامنی با مؤدی در پرداخت مالیات، مشمول محرومیت ماده (۲۰۲) قانون مالیات‌های مستقیم خواهند بود.

شماره ماده	متن لایحه	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	سابقه موضوع در قانون برنامه ششم و قوانین دائمی کشور	اظهار نظر مختصر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی ^۱
					نهادهای انقلاب اسلامی، بانکها و مؤسسات مالی و اعتباری، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و سایر اشخاص حقوقی اعم از دولتی و غیردولتی که اطلاعات مورد نیاز پایگاه فوق را در اختیار دارند و یا به نحوی موجبات تحصیل درآمد و دارایی برای اشخاص را فراهم می‌آورند، موظفند اطلاعات به شرح بسته‌های ذیل را در اختیار سازمان امور مالیاتی کشور قرار دهند. با توجه به این دو ایراد به نظر می‌رسد ضمانت اجرای دیگری مانند مسئولیت دادن به یک شخص در آن نهاد منطقی‌تر است. زیرا هر دو ضمانت اجرای مذکور که عبارت است از گرفتن مالیات و ممنوعیت خروج از کشور می‌تواند بر آن شخص مستول بار شود. ۳. برای انجام این وظیفه ممکن است نیاز به انجام مقدماتی باشد، از این جهت، این حکم نمی‌تواند فردای تصویب قانون عملیاتی شود. از این رو، باید مهلت مناسبی برای انجام این تکلیف در نظر گرفته شود و پس از آن این حکم اجرایی گردد.		
ماده (۳۵)	ماده (۳۵) - واگذاری اراضی ملی توسط وزارت جهاد کشاورزی به اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی صرفاً به صورت اجاره، حق بهره‌برداری و یا حق انتفاع مشخص در دوره معین و در قالب طرح مصوب (موضوع لایحه قانونی اصلاح قانونی واگذاری و احیای اراضی در حکومت جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۵۹ و اصلاحات بعدی آن) صورت می‌پذیرد. الف) هرگونه تأخیر غیرموجه اجرای طرح، تغییر کاربری این اراضی، بهره‌برداری غیر از طرح مصوب و یا بهره‌برداری نامناسب، به تشخیص هیئت سه نفره نظارت (موضوع قانون اصلاح ماده (۳۳) اصلاحی قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و	✓					

شماره ماده	متن لایحه	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	سابقه موضوع در قانون برنامه ششم و قوانین دائمی کشور	اظهار نظر مختصر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی ^۱
	مراتب - مصوب (۱۳۸۶)، موجب لغو قرارداد و اعاده به وضع سابق توسط طرف قرارداد می‌شود. در صورت عدم اقدام از سوی طرف قرارداد، وزارت جهاد کشاورزی از طریق دستگاه ذی‌ربط موظف است نسبت به اعاده به وضع سابق اقدام و کلیه هزینه‌های مترتب را از طرف قرارداد اخذ نماید. نظارت بر حسن اجرای این ماده برعهده رئیس دستگاه مربوطه است و قصور در این امر موجب مجازات موضوع ماده (۵۹۸) قانون مجازات اسلامی می‌شود.						
ماده (۴۰)	ماده (۴۰) - به منظور حفظ منابع آبی و تعادل بخشی مهار افت سطح آب‌های زیرزمینی و جلوگیری از اضافه برداشت از منابع آبی کشور اقدامات زیر انجام می‌شود: (ت) هرگونه بهره‌برداری و برداشت غیرمجاز آب و تجاوز به حریم رودخانه‌ها، تالاب‌ها و دریاها ممنوع و مرتکبین علاوه بر جبران خسارت و اعاده به وضع سابق، مشمول مجازات‌های درجه (۶) موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی (مصوب ۱۳۹۲) می‌شوند. واحدهای انتظامی و قضایی مکلفند در این خصوص با وزارت نیرو همکاری نمایند.			✓	۱. تبصره ماده (۳) قانون توزیع عادلانه آب: از تاریخ تصویب این قانون صاحبان کلیه چاه‌هایی که آنکه هرکدام از آنها رفتارهای متفاوتی در گذشته بدون اجازه وزارت نیرو حفر شده باشد اعم از اینکه چاه مورد بهره‌برداری قرار گرفته یا ۲. تفاوت بهره‌برداری و برداشت آب نگرفته باشد موظفند طبق آگهی مشخص نیست و تقریباً هر دو یک معنا را که منتشر می‌شود به وزارت نیرو مراجعه و پروانه بهره‌برداری اخذ نمایند. چنانچه وزارت نیرو هر یک از این چاه‌ها را لااقل طبق نظر دو کارشناس خود مضر به مصالح عمومی تشخیص دهد چاه بدون پرداخت هیچ‌گونه خسارتی مسدود می‌شود و بهره‌برداری از آن ممنوع بوده و یا متخلفین طبق ماده (۴۵)	۱. در بند «ت» بین رفتارهای مجرمانه از حرف عطف «و» استفاده شده است. حال قانون صاحبان کلیه چاه‌هایی که آنکه هرکدام از آنها رفتارهای متفاوتی هستند. از این رو باید حرف عطف «یا» بین آنها قرار گیرد. ۲. تفاوت بهره‌برداری و برداشت آب جبران خسارت و اعاده به وضع سابق، مشمول یک یا دو مجازات درجه (۶) : موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی (مصوب ۱۳۹۲) می‌شوند. واحدهای انتظامی و قضایی مکلفند در این خصوص با وزارت نیرو همکاری نمایند.	

شماره ماده	متن لایحه	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	سابقه موضوع در قانون برنامه ششم و قوانین دائمی کشور	اظهار نظر مختصر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی ^۱
					این قانون رفتار خواهد شد. منظر جرم‌انگاری نیست و مطابق قانون معترضین به رأی وزارت نیرو توزیع عادلانه آب بهره‌برداری و برداشت می‌توانند به دادگاه‌های صالحه غیرمجاز جرم‌انگاری شده است. از این رو، مراجعه نمایند. ۲. ماده (۴۵) قانون توزیع عادلانه آب: اشخاص زیر علاوه بر اعاده وضع سابق و جبران خسارت وارده به ۱۰ تا ۵۰ ضربه شلاق و یا از ۱۵ روز تا سه ماه حبس تأدیبی بر حسب موارد جرم به نظر حاکم شرع محکوم می‌شوند: <u>الف) هر کس عمداً و بدون اجازه دریاچه و مقسمی را باز کند یا در تقسیم آب تغییری دهد یا دخالت غیر مجاز در وسایل اندازه‌گیری آب کند یا به نحوی از انحا امر بهره‌برداری از تأسیسات آبی را مختل سازد.</u> <u>ب) هر کس عمداً آبی را بدون حق یا اجازه مقامات مسئول به مجاری یا شبکه آبیاری متعلق به خود منتقل کند و یا موجب گردد که آب حق دیگری به او نرسد.</u> <u>ج) هر کس عمداً به نحوی از انحا به ضرر دیگری آبی را به هدر دهد.</u>	منظر جرم‌انگاری نیست و مطابق قانون معترضین به رأی وزارت نیرو توزیع عادلانه آب بهره‌برداری و برداشت می‌توانند به دادگاه‌های صالحه غیرمجاز جرم‌انگاری شده است. از این رو، مراجعه نمایند. ۲. ماده (۴۵) قانون توزیع عادلانه آب: اشخاص زیر علاوه بر اعاده وضع سابق و جبران خسارت وارده به ۱۰ تا ۵۰ ضربه شلاق و یا از ۱۵ روز تا سه ماه حبس تأدیبی بر حسب موارد جرم به نظر حاکم شرع محکوم می‌شوند: ۴. مجازات‌های متعددی در درجه ۶ پیش‌بینی شده است و مطابق این بند قاضی باید تمامی آنها را مورد حکم قرار دهد. پیشنهاد می‌شود در صورت حفظ این حکم، مرتکب به یک تا دو مجازات از مجازات‌های این درجه محکوم شود.	

شماره ماده	متن لایحه	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	سابقه موضوع در قانون برنامه ششم و قوانین دائمی کشور	اظهار نظر مختصر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی ^۱
					د) هرکس آب حق دیگری را بدون مجوز قانونی تصرف کند. ه) هرکس بدون رعایت مقررات این قانون به حفر چاه و یا قنات و یا بهره‌برداری از منابع آب مبادرت کند. <u>تبصره:</u> در مورد بندهای «ب» و «ج» با گذشت شاکی خصوصی تعقیب موقوف می‌شود.		
ماده (۴۰)	ث) تردد و فعالیت هر گونه دستگاه حفاری چاه با مجوز وزارت نیرو انجام می‌پذیرد و استنکاف از آن جرم محسوب می‌شود. فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران موظف به همکاری و جلوگیری از تردد دستگاه‌های بدون مجوز مذکور است. در صورت تخطی از این حکم علاوه بر توقیف تجهیزات و ماشین‌آلات حفاری چاه، اشخاص حقیقی دارای دستگاه حفاری و مدیرعامل و اعضای هیئت‌مدیره شرکت‌های حفاری مشمول مجازات مقرر در صدر ماده (۴۵) قانون توزیع عادلانه آب (مصوب ۱۳۶۱) با اصلاحات و الحاقات بعدی خواهند بود. پروانه فعالیت اشخاص حقیقی و حقوقی که بیش از دو بار مرتکب جرم فوق گردند، لغو می‌شود. <u>فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران موظف به همکاری و جلوگیری از تردد دستگاه‌های بدون مجوز مذکور است. همچنین، وزارت نیرو مکلف است با</u>			✓		اصلاح ویرایشی	ث) تردد و فعالیت هرگونه دستگاه حفاری چاه با مجوز وزارت نیرو انجام می‌پذیرد و استنکاف از آن جرم محسوب می‌شود. در صورت تخطی از این حکم علاوه بر توقیف تجهیزات و ماشین‌آلات حفاری چاه، اشخاص حقیقی دارای دستگاه حفاری و مدیرعامل و اعضا هیئت‌مدیره شرکت‌های حفاری مشمول مجازات مقرر در صدر ماده (۴۵) قانون توزیع عادلانه آب (مصوب ۱۳۶۱) با اصلاحات و الحاقات بعدی خواهند بود. پروانه فعالیت اشخاص حقیقی و حقوقی که بیش از دو بار مرتکب جرم فوق گردند، لغو می‌شود. <u>فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران موظف به همکاری و جلوگیری از تردد دستگاه‌های بدون مجوز مذکور است. همچنین، وزارت نیرو مکلف است با</u>

شماره ماده	متن لایحه	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	سابقه موضوع در قانون برنامه ششم و قوانین دائمی کشور	اظهار نظر مختصر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی ^۱
	موضوع، توسط وزارت نیرو با همکاری وزارت جهاد کشاورزی تا پایان سال اول برنامه تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.						هماهنگی فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و دادستانی، چاه‌های غیرمجاز حفر شده را شناسایی و مسلوب‌المنفعه نماید. آیین‌نامه اجرایی این موضوع، توسط وزارت نیرو با همکاری وزارت جهاد کشاورزی تا پایان سال اول برنامه تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.
بند «د» ماده (۴۸)	د) به‌منظور نظارت بر رعایت حریم‌های ساخت‌وساز و بررسی میزان تخلفات ساخت‌وساز و نقض حریم‌ها در اراضی با کاربری صنعتی، فسخ و خلع ید از اراضی و قراردادهای غیرفعال، تعیین جریمه ساخت‌وسازهای غیرمجاز و رسیدگی و تعیین تکلیف وضعیت واحدهای تولیدی راکد، در هر استان کارگروه صیانت از اراضی با کاربری صنعتی متشکل از نماینده سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران، نماینده استاندار و نماینده رئیس کل دادگستری استان (قاضی) تشکیل می‌شود. احکام این کارگروه‌ها قابل اعتراض در محاکم قضایی نخواهد بود. آیین‌نامه اجرایی این بند با پیشنهاد وزارت صنعت، معدن و تجارت به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.			✓		مغایرت با اصل (۳۴) و ابهام در رسمیت و نحوه تصمیم‌گیری کارگروه	عبارت «جلسات کارگروه با حضور حداقل دو عضو رسمیت دارد و ملاک تصمیم‌گیری، اکثریتی است که عضو قاضی در آن حاضر است». جایگزین عبارت «احکام این کارگروه‌ها قابل اعتراض در محاکم قضایی نخواهد بود» می‌شود.
بند «س» ماده (۸۵)	به‌منظور پیشگیری از وقوع جرائم مرتبط با سیم‌کارت‌های تلفن همراه یا شناسه‌های مخابراتی معادل آن، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات موظف است رأساً یا حسب اعلام قوه قضائیه سیم‌کارت‌های متوفیان، اشخاص حقوقی انحلال			✓			عبارت زیر به انتهای بند «س» ماده (۸۵) الحاق می‌شود: «وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مجاز است، تعداد سیم‌کارت‌های تلفن همراه مجاز اشخاص

شماره ماده	متن لایحه	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	سابقه موضوع در قانون برنامه ششم و قوانین دائمی کشور	اظهار نظر مختصر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی ^۱
	یافته یا تعطیل شده، اتباع غیرایرانی دارای اقامت موقت از کشور خارج شده، زندانیان در طول مدت حضور در زندان را جز در موارد دستور داده شده توسط مقام قضایی، تا زمان تعیین تکلیف توسط مالک قانونی حسب مورد یک طرفه یا مسدود نماید. مراجع دارنده اطلاعات موضوع این جزء مکلفند اطلاعات لازم را در اختیار وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات قرار دهند.						حقوقی را بر حسب نوع و میزان فعالیت و اعتبار شخص حقوقی محدود کند».
بند «الف» ماده (۱۰۸)	قوه قضائیه مکلف است در راستای توسعه هوشمندسازی، اقدامات زیر را انجام دهد: الف) از طریق سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و با همکاری ستاد مبارزه با مواد مخدر مزایده های شعب اجرای احکام، دواير اجرای ثبت، تصفيه امور ورشکستگی و اموال موضوع ماده (۳۰) قانون مبارزه با مواد مخدر را از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) یا سایر سکوهایی (پلتفرم های) دارای مجوز برگزار کند. وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف است امکان برگزاری مزایده های مذکور را در سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) فراهم سازد. در صورت برگزاری مزایده های مذکور از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد)، مقررات ناظر به فروش مال در محل، و نیز حکم ماده (۱۲۷) (جز در مورد دادورزها و ارزیابان)، قانون اجرای احکام مدنی به جز مزایده اموال فاسدشدنی اجرا نمی شود و فروش به صورت غیرحضوری انجام می شود.	✓			ماده ۵۰ قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور : دولت مجاز است سامانه تدارکات الکترونیکی دولت را برای اجرای تمام مراحل انواع معاملات وزارتخانه ها و دستگاههای مشمول قانون برگزاری مناقصات و سایر قوانین مالی و معاملاتی بخش عمومی، با رعایت قانون تجارت الکترونیکی و قانون برگزاری مناقصات تکمیل کند. دستگاههای مشمول قانون برگزاری مناقصات و دیگر معامله کنندگان بخش عمومی، از جمله دستگاههایی که شمول قانون بر آنان مستلزم ذکر یا تصریح نام است و کلیه مؤسسات دولتی یا	در بند «الف» ماده (۱۰۸) عبارت های «از طریق سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و با همکاری ستاد مبارزه با مواد مخدر»، «و اموال موضوع ماده (۳۰) قانون مبارزه با مواد مخدر» و «یا سایر سکوهایی (پلتفرم های) دارای مجوز» حذف می شود و عبارت «مزایده کلیه اموال به جز اموال فاسدشدنی موضوع ماده (۶۶) قانون اجرای احکام مدنی باید از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) انجام شود و نیازی به فروش مال در محل، موضوع مواد (۱۱۵) و (۱۱۶) قانون مذکور به جز درخصوص اموال فاسدشدنی نیست. اشخاص برای شرکت در مزایده و ارائه پیشنهاد قیمت باید ده درصد قیمت مقرر در مواد (۷۳) تا (۷۵) قانون مذکور را به عنوان تضمین نقدی شرکت در	

شماره ماده	متن لایحه	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	سابقه موضوع در قانون برنامه ششم و قوانین دائمی کشور	اظهار نظر مختصر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی ^۱
	آیین‌نامه اجرایی این بند مشتمل بر میزان سپرده نقدی شرکت در مزایده و استفاده از سایر وسایل به‌جای سپرده نقدی، مهلت استرداد سپرده، ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ برنامه به تصویب رئیس قوه قضائیه می‌رسد.				عمومی غیردولتی، باید برنامه زمانبندی مورد تأیید هیأت وزیران در این سامانه ثبت نام کنند و با امضای الکترونیکی معتبر و رعایت مقررات مربوط، تمام مراحل معاملات خود مانند درخواست استعلام، فراخوان، توزیع و دریافت اسناد، گشایش الکترونیکی پاکت‌ها یا پیشنهادها، انعقاد قرارداد و داد و ستد وجوه و تضمینات و نیز هرگونه الحاق، اصلاح، فسخ، ابطال و خاتمه قرارداد را از طریق این سامانه و به طور الکترونیکی انجام دهند.		مزایده به حسابی که از طریق سامانه، مشخص شده است تسلیم نمایند. در این صورت نیازی به پرداخت ده درصد بها، موضوع ماده (۱۲۹) قانون مذکور نیست و در صورتی که برنده مزایده در موعد مقرر بقیه بهای اموال را نپردازد، تضمین نقدی او به نفع دولت ضبط می‌شود. دستورالعمل نحوه استفاده از تضامین بدل از تضمین نقدی و همچنین میزان و چگونگی اخذ و آزادسازی این تضامین تا پایان شش ماه اول اجرای برنامه به تصویب رئیس قوه قضائیه می‌رسد. ستاد مبارزه با مواد مخدر نیز موظف است مزایدات اموال موضوع ماده (۳۰) قانون مبارزه با مواد مخدر را از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) برگزار کند. «جایگزین عبارت «در صورت برگزاری مزایده‌های مذکور از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد)، مقررات ناظر به فروش مال در محل، و نیز حکم ماده (۱۲۷) (جز در مورد دادورزها و ارزیابان)، قانون اجرای احکام مدنی به‌جز مزایده اموال فاسدشدنی اجرا نمی‌شود و فروش

شماره ماده	متن لایحه	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	سابقه موضوع در قانون برنامه ششم و قوانین دائمی کشور	اظهار نظر مختصر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی ^۱
					تعدد و تکرار ورود اطلاعات توسط دستگاههای بخش عمومی جلوگیری گردد. تبصره ۲- آن دسته از معاملات این سامانه که ماهیت نظامی یا امنیتی دارد و مواردی که به موجب قوانین، افشای اطلاعات آنها ممنوع است فقط از حیث انتشار اطلاعات مستثنی است. تشخیص مصادیق این استثناء با لحاظ تبصره ماده(۵) قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات مصوب ۱۳۸۸/۵/۳۱ برعهده کارگروهی مرکب از معاونان وزرای اطلاعات، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، امور اقتصادی و دارایی، رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور و رئیس دستگاه مربوط است.		به صورت غیر حضوری انجام می شود. آیین نامه اجرایی این بند مشتمل بر میزان سپرده نقدی شرکت در مزایده و استفاده از سایر وسایل به جای سپرده نقدی، مهلت استرداد سپرده، ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ برنامه به تصویب رئیس قوه قضائیه می رسد.» می شود.
ماده (۱۰۹)	مراجع غیر قضایی که نتیجه تصمیمات، آرا و دستورالشان مطابق قوانین یا مقررات باید به ذی نفع ابلاغ شود، از قبیل شعب سازمان تعزیرات حکومتی، هیئت حل اختلاف مالیاتی، هیئت های بدوی و تجدیدنظر تشخیص مطالبات سازمان تأمین اجتماعی، هیئت تشخیص و هیئت حل اختلاف کارگر و کارفرما، کمیسیون های موضوع			✓	تبصره «۲» و «۳» ماده (۳) قانون دیوان عدالت اداری : تبصره ۲- شکایات و اعتراضات اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از عمومی و خصوصی از آراء و تصمیمات مراجع اختصاصی اداری موضوع بند (۲) ماده (۱۰) این	عبارت (مراجع غیر قضایی) ابهام دارد لذا استفاده از آن مغایر بند «۹» سیاست های نظام قانونگذاری به نظر می رسد.	

شماره ماده	متن لایحه	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	سابقه موضوع در قانون برنامه ششم و قوانین دائمی کشور	اظهاری نظر مختصر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی ^۱
	مواد (۹۹) و (۱۰۰) قانون شهرداری‌ها و کمیسیون ماده (۱۲) قانون زمین شهری موظفند از ابتدای سال دوم برنامه، ابلاغ‌های خود را در صورتی که شخص ذی‌نفع در سامانه ابلاغ الکترونیک قوه قضائیه دارای حساب کاربری باشد، از طریق سامانه مذکور ارسال نمایند. در صورتی که شخص در سامانه ابلاغ الکترونیک قوه قضائیه دارای حساب کاربری نباشد، ابلاغیه باید به طرق سابق به ذی‌نفع ارسال شود. ابلاغ قانونی مراجع موضوع این ماده مستلزم ابلاغ از طریق ذکر شده در این حکم است.				قانون مستقیماً در شعب تجدیدنظر مطرح و مورد رسیدگی قرار می‌گیرد، رأی صادره قطعی است. سایر شکایات و اعتراضات در شعب بدوی رسیدگی می‌شود. پس از لازم الاجرا شدن این قانون پرونده‌های موجود در شعب بدوی و تجدیدنظر مطابق صلاحیت زمان ثبت دادخواست رسیدگی می‌شود. تبصره ۳- مقصود از مراجع اختصاصی اداری کلیه مراجع و هیئت‌هایی است که به موجب قوانین و مقررات قانونی، خارج از مراجع قضائی تشکیل می‌شوند و اقدام به رسیدگی به اختلافات، تخلفات و شکایاتی می‌کنند که در صلاحیت آنها قرار داده شده است؛ نظیر هیئت‌های رسیدگی به تخلفات اداری، کمیسیون‌های مواد (۹۹) و (۱۰۰) قانون شهرداری مصوب ۱۱/۴/۱۳۳۴ با اصلاحات و الحاقات بعدی، هیئت‌های حل اختلاف مالیاتی، هیئت‌های حل اختلاف کارگر و کارفرما و کمیسیون‌ها و هیئت‌هایی که		

شماره ماده	متن لایحه	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	سابقه موضوع در قانون برنامه ششم و قوانین دائمی کشور	اظهار نظر مختصر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی ^۱
					به-موجب قوانین و مقررات قانونی تشخیص موضوعاتی از قبیل صلاحیت‌های علمی، تخصصی، امنیتی و گزینشی به عهده آنها واگذار شده‌باشد. تبصره: «۲» ماده (۱۶) قانون دیوان عدالت اداری : تبصره «۲»- سازمان‌های مردم-نهادی که موضوع فعالیت آنها طبق اساسنامه مربوط، در زمینه حمایت از حقوق عامه از قبیل امر به معروف و نهی از منکر و موضوعات محیط زیستی، منابع طبیعی، میراث فرهنگی، بهداشت عمومی و حمایت از حقوق شهروندی است، می-توانند در خصوص موضوعات تخصصی مرتبط با فعالیت خود، نسبت به غیر-قانونی بودن تصمیمات و اقدامات یا خودداری از انجام وظیفه مقامات و مراجع موضوع ماده (۱۰) این قانون که متضمن تضییع حقوق عمومی است در دیوان طرح شکایت کنند و حق تجدیدنظرخواهی دارند.		

شماره ماده	متن لایحه	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	سابقه موضوع در قانون برنامه ششم و قوانین دائمی کشور	اظهار نظر مختصر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی ^۱
فصل بیست و چهارم: حقوقی و قضایی							
	ماده (۱۱۲) در اجرای بند بیست و ششم سیاست‌های کلی برنامه و به‌منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل، اقدام می‌شود. (ذیل این ماده جدول کمی قرار دارد)			✓	ماده (۱۱۳) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه: د) قوه قضائیه مکلف است نسبت به ارتقای شاخص‌های توسعه حقوقی و قضائی در طول اجرای قانون برنامه حداقل به شرح جدول شماره (۱۶) اقدام کند دولت نیز مکلف است اعتبارات مورد نیاز را بر اساس سیاست‌های کلی قضائی مبنی بر تأمین بودجه متناسب با مأموریت‌ها و وظایف قوه قضائیه از جمله موارد مندرج در جدول شماره (۱۷) در بودجه‌های سنواتی پیش‌بینی و تأمین نماید.	این ماده به اهداف کمی سنجه‌های عملکرد تحول قضایی و حقوقی پرداخته است. مشخص کردن اهداف کمی درخصوص اقدامات و برنامه‌ها مهم‌ترین کارکرد قانون و قضائی در طول اجرای قانون برنامه حداقل به شرح جدول شماره (۱۶) اقدام کند دولت نیز مکلف است اعتبارات مورد نیاز را بر اساس سیاست‌های کلی قضائی مبنی بر تأمین بودجه متناسب با مأموریت‌ها و وظایف قوه قضائیه از جمله موارد مندرج در جدول شماره (۱۷) در بودجه‌های سنواتی پیش‌بینی و تأمین نماید.	اصلاحات باید با توجه به اجرایی بودن توسط قوه قضائیه ارائه شود.

شماره ماده	متن لایحه	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	سابقه موضوع در قانون برنامه ششم و قوانین دائمی کشور	اظهار نظر مختصر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی ^۱
						شود که رشد کمی موارد مذکور در جدول نباید منجر به کاهش کیفیت دادرسی و یا نقض عدالت دادرسی یا تضییع حقوق اطراف دعوا یا اشخاص ثالث شود.	
	ماده (۱۱۳) به منظور تسهیل رسیدگی به پرونده‌های قضایی و رفع اختلافات مردم، قوه قضائیه مکلف به انجام اقدامات زیر می‌باشد: الف) تا پایان سال دوم برنامه، با استفاده از فناوری‌های نوین، امکان انجام اموری از قبیل ارجاع پرونده، تعیین وقت و انتخاب کارشناس را به صورت تخصصی و هوشمند و بدون مداخله عامل انسانی فراهم نماید و با استفاده از فناوری‌های نوین از جمله هوش مصنوعی نسبت به بررسی و اتخاذ تصمیم در امور فاقد پیچیدگی قضایی و الکترونیکی کردن و هوشمندسازی فرایندهای ارائه خدمات قضایی اقدام نماید.» ایراد دارد چه اینکه استفاده از هوش مصنوعی در امر قضا مسئله ساده‌ای نیست که با یک بند قابل بیان باشد، بلکه شرایط و پیچیدگی بسیار دارد. اولاً مشروط به اطمینان بخش بودن آن است. ثانیاً گردد. در نهایت باید به تأیید قاضی ماذون از طرف مجتهد جامع‌الشرایط برسد. ضمن اینکه باید یک مطالعه تطبیقی صورت گیرد که آیا هیچ کشوری امور قضایی و لو با پیچیدگی کم (که مفهومی نامشخص است و مشخص نیست چه دعاوی را در بر می‌گیرد) را به هوش مصنوعی سپرده است. سپردن سایر مسائل دادگستری به هوش مصنوعی نیز نیاز به برنامه جامع دارد.			✓		استفاده از فناوری نوین مثل هوش مصنوعی در اموری همچون تعیین وقت رسیدگی مفید است، لکن اطلاق عبارت «و با استفاده از فناوری‌های نوین از جمله هوش مصنوعی نسبت به بررسی و اتخاذ تصمیم در امور فاقد پیچیدگی قضایی و الکترونیکی کردن و هوشمندسازی فرایندهای ارائه خدمات قضایی اقدام نماید» ایراد دارد چه اینکه استفاده از هوش مصنوعی در امر قضا مسئله ساده‌ای نیست که با یک بند قابل بیان باشد، بلکه شرایط و پیچیدگی بسیار دارد. اولاً مشروط به اطمینان بخش بودن آن است. ثانیاً گردد. در نهایت باید به تأیید قاضی ماذون از طرف مجتهد جامع‌الشرایط برسد. ضمن اینکه باید یک مطالعه تطبیقی صورت گیرد که آیا هیچ کشوری امور قضایی و لو با پیچیدگی کم (که مفهومی نامشخص است و مشخص نیست چه دعاوی را در بر می‌گیرد) را به هوش مصنوعی سپرده است. سپردن سایر مسائل دادگستری به هوش مصنوعی نیز نیاز به برنامه جامع دارد.	عبارت با استفاده از فناوری‌های نوین از جمله هوش مصنوعی نسبت به بررسی و اتخاذ تصمیم در امور فاقد پیچیدگی قضایی حذف گردد.

شماره ماده	متن لایحه	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	سابقه موضوع در قانون برنامه ششم و قوانین دائمی کشور	اظهار نظر مختصر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی ^۱
						عبارت ذیل این بند درباره الکترونیکی کردن و هوشمندسازی فرایندهای ارائه خدمات قضایی، نیز تکرار مواد قانون آیین دادرسی کیفری است و حرف نویی ندارد. آنچه که می‌تواند جدید باشد این است که توسعه خدمات الکترونیک قضایی در جهت ایجاد امکان ارسال اظهارنامه بین اشخاص حقوقی از طریق سامانه ثنا و همچنین ایجاد سایر ظرفیت‌های الکترونیکی مثل دعوت به سازش و غیر آن بدین صورت که طرفین دعوا بتوانند مکاتباتی با همدیگر و زیر نظر دادرسی در سامانه ثنا داشته باشند. این موضع نیز الزاماً نیاز به ورود قانونگذار نیست و قوه قضائیه می‌تواند رأساً اقدام کند.	
	ب) تا پایان برنامه، پرونده‌های قضایی را الکترونیکی و جایگزین پرونده‌های کاغذی نماید.	✓					
	پ) امکان استعلام برخط و آنی وضعیت مالی مدعیان اعسار یا ورشکستگی و اشخاص محکوم‌علیه، بدهکاران در دوایر اجرای ثبت و در صورت لزوم توقیف و برداشت محکوم‌به و بدهی پرونده‌های اجرای ثبت را از طریق سامانه هوشمند استعلامات مالی (سهام) حسب مورد برای مقام قضایی صالح و دوایر اجرای ثبت فراهم نماید. تبادل اطلاعات و داده با سایر دستگاه‌ها براساس قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی (مصوب ۱۴۰۱) انجام گردد. تمام مراجعی که به هر نحو اطلاعاتی			✓	ماده (۱۱۷) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه: در راستای تضمین حقوق مالکیت و استحکام قراردادهای کاهش اطاله دادرسی و کاهش اطاله در اجرای احکام صادر شده دادگاه‌ها و مفاد اسناد رسمی لازم‌الاجرا؛ الف) قوه قضائیه مکلف است تا پایان سال دوم اجرای قانون برنامه دادگاه مکلف است فوراً با استعلام از مراجع	بند «پ» در کنار دوایر اجرای ثبت به دوایر اجرای احکام دادگستری نیز اشاره شود. چه اینکه اهمیت دوایر اجرای احکام دادگستری به جهت امکان اعمال ماده (۳) عبارت دوایر اجرای احکام قبل عبارت دوایر اجرای ثبت به صدر ماده اضافه می‌شود.	

شماره ماده	متن لایحه	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	سابقه موضوع در قانون برنامه ششم و قوانین دائمی کشور	اظهار نظر مختصر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی ^۱
	در مورد اموال این اشخاص دارند مکلفند کلیه اطلاعات خود در مورد اموال فعلی و قبلی متعلق به اشخاص مذکور، بدهی، جریمه یا حقوق دولتی راجع به آن اموال، تغییرات راجع به آن اموال و هر نوع نقل و انتقال بعدی راجع به آن اموال، اموالی که بعد از استعلام اولیه به شخص مذکور منتقل شده است و همچنین امکان توقیف، رفع توقیف و برداشت آنها را، به صورت برخط و آنی از طریق سامانه مذکور وفق قوانین و مقررات در اختیار قوه قضائیه قرار دهند.				سامانه‌ای الکترونیک ایجاد نماید که امکان پاسخگویی فوری و برخط به استعلامات مورد نیاز مراجع قضائی ذی صلاح در خصوص اموال اشخاص محکوم‌علیهیم به طور متمرکز برای قوه قضائیه و تحت نظارت مستقیم رئیس قوه قضائیه از طریق دسترسی برخط به کلیه بانکهای اطلاعاتی اموال اشخاص حقیقی و حقوقی محکوم‌علیهیم فراهم شود تا توقیف اموال مزبور به سرعت و سهولت انجام گیرد. تمام مراجعی که به هر نحو اطلاعاتی در مورد اموال اشخاص دارند، مانند سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، شهرداری‌ها، سازمان امور مالیاتی، نیروی انتظامی، سازمان بورس و اوراق بهادار، بانک مرکزی و کلیه بانک‌ها و مؤسسات مالی و اعتباری و سامانه شناسه (کد) رهگیری اتحادیه مشاوران املاک مکلفند کلیه اطلاعات خود در مورد اموال متعلق به اشخاص مذکور و کلیه تغییرات راجع به آنها و هر نوع نقل و انتقال بعدی آنها را، به نحوی که این اطلاعات به صورت برخط	ذی ربط و به هر نحو دیگر که ممکن باشد نسبت به بررسی وضعیت مالی محکوم‌علیه جهت روشن شدن افسار یا ايسار او اقدام کند.	

شماره ماده	متن لایحه	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	سابقه موضوع در قانون برنامه ششم و قوانین دائمی کشور	اظهار نظر مختصر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی ^۱
					(آنلاین) و آنی از طریق سامانه مذکور قابل دسترس باشد، در اختیار قوه قضائیه قرار دهند. اطلاعات قابل دسترسی از طریق این سامانه دارای طبقه‌بندی محرمانه است و صرفاً با تأیید قضات منصوب رئیس قوه قضائیه به درخواست مراجع قضایی صالح یا مراجع اجراکننده رأی یا مراجع اجراکننده مفاد اسناد رسمی در اختیار آنان قرار می‌گیرد. نحوه اجرای این بند به موجب آیین‌نامه‌ای است که ظرف مدت شش ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون به وسیله قوه قضائیه و با همکاری وزارتخانه‌های دادگستری، ارتباطات و فناوری اطلاعات و امور اقتصادی و دارایی تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.		
	ت) سامانه «شفافیت عملکرد وکلا و کارشناسان رسمی» اعم از وکلای کانون وکلای دادگستری، وکلا و کارشناسان مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه و کارشناسان کانون کارشناسان رسمی دادگستری را ضمن پیش‌بینی فرایندی جهت اخذ نظرات موکلین و ذی‌نفعان در			✓		۱. صرف تعدد شکایت یا گزارش از عملکرد یک وکیل یا کارشناس نمی‌تواند به‌خودی خود موجب مداخله دادستان انتظامی وکلای دادگستری، وکلا و کارشناسان مرکز گردد. مگر اینکه شرایط شروع به تعقیب براساس قوانین و مقررات مربوط به تخلفات فراهم باشد که در این موارد نیز نیازی به	

شماره ماده	متن لایحه	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	سابقه موضوع در قانون برنامه ششم و قوانین دائمی کشور	اظهار نظر مختصر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی ^۱
	پایان هر پرونده، راه اندازی و اطلاعات عملکردی از قبیل تعداد پرونده‌ها و موضوعات آنها بدون درج محتوای محرمانه پرونده‌ها، میزان حضور در جلسات دادگاه‌ها، سابقه تخلف انتظامی، پرداخت مالیات و حقوق دولتی با امکان شکایت از وکیل یا کارشناس یا گزارش تخلفات وی در دسترس مردم قرار دهد. در صورتی که تعداد تخلفات یا گزارش‌های ذکر شده در یک موضوع از پنج مورد بیشتر شود دادستان کانون یا مرکز مربوطه به عنوان مدعی‌العموم موظف است در صورت لزوم رأساً نسبت به اقامه دعوی اقدام کرده و موضوع را تا صدور رأی قطعی پیگیری کند.					تجميع شکایات و گزارشات نیست و در صورتی که شکایت و گزارش مقتضی آغاز تعقیب باشد، این وظیفه دادستان است که آن را شروع کند. ۲. برای انجام این تکلیف زمان‌بندی به دقت ذکر نشده است که می‌تواند اجرای تکلیف را در مواردی با ابهام مواجه کند. ۳. اجرای این بند نیاز به تصویب آیین نامه دارد و از نظر محتوایی نیز ذیل این ماده قرار نمی‌گیرد.	فرایندی جهت اخذ نظرات موکلین و ذی‌نفعان در پایان هر پرونده، تا انتهای سال اول برنامه، راه‌اندازی و اطلاعات عملکردی از قبیل تعداد پرونده‌ها و موضوعات آنها بدون درج محتوای محرمانه پرونده‌ها، میزان حضور در جلسات دادگاه‌ها، سابقه تخلف انتظامی، پرداخت مالیات و حقوق دولتی با امکان شکایت از وکیل یا کارشناس یا گزارش تخلفات وی در دسترس مردم قرار دهد. در صورت ثبت تخلف دادستان کانون یا مرکز مربوطه موظف است در صورت فراهم بودن شرایط تعقیب، نسبت به تعقیب اقدام و موضوع را توسط خود یا از طریق یکی از دادیاران انتظامی تا صدور رأی قطعی پیگیری کند.
	ث) به‌گونه‌ای برنامه‌ریزی کند که مرجع صادرکننده گواهی حصر وراثت تا پایان سال اول برنامه، یک نسخه از آن را بلافاصله پس از صدور به‌صورت برخط و آنی به سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، سازمان امور مالیاتی کشور، سازمان بورس و اوراق بهادار، بانک مرکزی و سایر دستگاه‌های اجرایی متقاضی اعلام کند. سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلف است گواهی حصر وراثت را	✓					

شماره ماده	متن لایحه	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	سابقه موضوع در قانون برنامه ششم و قوانین دائمی کشور	اظهار نظر مختصر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی ^۱
	بلافاصله پس از دریافت در سامانه جامع اسناد و املاک ثبت و در استعلامات بعدی منعکس کند.						
	تبصره- دولت مکلف است ضمن تثبیت سهم قوه قضائیه از منابع بودجه عمومی دولت، نسبت به تقویت و تأمین نیازهای مالی و استخدامی قوه قضائیه در طول سال‌های برنامه اقدام نماید.			✓	ماده (۱۱۹)- «دولت موظف است در طول سنوات اجرای قانون برنامه حداقل دوونهمدرصد (۲/۹٪) از منابع بودجه عمومی دولت را برای اجرای تکالیف و برنامه‌های قوه قضائیه و سازمان‌های وابسته در بودجه‌های سنواتی پیش‌بینی و تأمین نماید».	دولت موظف است در طول سنوات اجرای قانون برنامه حداقل دوونهمدرصد (۲/۹٪) از منابع بودجه عمومی دولت را برای اجرای تکالیف و برنامه‌های قوه قضائیه و سازمان‌های وابسته در بودجه‌های سنواتی پیش‌بینی و تأمین نماید. میزان تخصیص بودجه قوه قضائیه و دستگاه‌های تابعه آن، نباید از میانگین تخصیص اعتبار دستگاه‌های اجرایی کمتر باشد.	
	ماده (۱۱۴) - به منظور صیانت از حقوق مردم در اجرای ثبت و تسهیل دسترسی مردم به خدمات ثبتی، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور موظف به انجام موارد زیر می‌باشد: الف) تا پایان سال اول برنامه، «سامانه خودکاربری اجرای ثبت» را با قابلیت‌هایی از قبیل امکان ثبت کلیه درخواست‌های مورد نیاز در فرایند اجرا به صورت غیر حضوری و بدون مداخله عامل انسانی، امکان فراخوانی اطلاعات و داده‌های لازم برای صدور اجراییه الکترونیکی از مراجع دارای اطلاعات مرتبط با اسناد لازم‌الاجرا، امکان رؤیت کلیه اطلاعات و مستندات مرتبط با پرونده اجرا برای طرفین پرونده و امکان بازداشت و رفع بازداشت برخط و آنی کلیه املاک دارای سند حدنگار			✓	ماده (۱۱۴)- سازمان ثبت اسناد و املاک کشور موظف است تا پایان سال دوم اجرای قانون برنامه نسبت به راهاندازی و ساماندهی دفتر املاک کشور به صورت الکترونیک اقدام نموده و کلیه معاملات راجع به املاک و اراضی را در آن به صورت آنی و الکترونیکی به نحوی ثبت نماید که امکان ثبت معاملات به صورت لحظه‌ای و برخط در دفتر املاک و نیز پاسخ آنی و برخط در همان لحظه به استعلامات فراهم باشد. دفتر مذکور پس از تکمیل	در بند «الف» ماده (۱۱۴)، عبارت «راهاندازی کند. این سازمان موظف است تا پایان مهلت مذکور، امکان بازداشت و رفع بازداشت برخط و آنی کلیه املاک دارای سند حدنگار با شماره دفتر املاک الکترونیک را برای محاکم دادگستری و دوایر اجرای ثبت و سایر مراجع دارای مجوز قانونی با رعایت اصل محرمانگی فراهم سازد.» جایگزین «و امکان بازداشت و رفع بازداشت برخط و آنی کلیه املاک دارای سند حدنگار (کاداستر) با شماره دفتر املاک الکترونیک و با رعایت اصل محرمانگی برای محاکم دادگستری و دوایر اجرای	

شماره ماده	متن لایحه	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	سابقه موضوع در قانون برنامه ششم و قوانین دائمی کشور	اظهار نظر مختصر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی ^۱
	(کاداستر) با شماره دفتر املاک الکترونیک و با رعایت اصل محرمانگی برای محاکم دادگستری و دوائر اجرای ثبت و سایر مراجع دارای مجوز قانونی راه اندازی کند.				جایگزین دفتر املاک موجود و در حکم آن خواهد بود.		ثبت و سایر مراجع دارای مجوز قانونی راه اندازی کند.» می شود.
	تبصره- کلیه دستگاه های اجرایی و کلیه مراجع دارنده اطلاعات و داده های لازم برای صدور اجراییه الکترونیکی موظفند، پس از استعلام سامانه خودکاربری اجرای ثبت در مورد اطلاعات اسناد لازم الاجرا، اطلاعات مذکور را به صورت برخط و آنی ارائه کنند.			✓			اصلاحیه دوم: عبارت زیر به انتهای تبصره بند «الف» ماده (۱۱۳) الحاق می شود: «قراردادهای داخلی بانک ها یا چک های عادی که بعد از گذشت یک ماه از راه اندازی سامانه خودکاربری اجرای ثبت، حسب مورد تنظیم یا در سامانه صیاد ثبت می شوند، صرفاً در صورتی در دوائر اجرای ثبت قابلیت اجرا خواهند داشت که مفاد قرارداد یا گواهی نامه عدم پرداخت مربوطه به ترتیب از طریق سامانه سمات و سامانه صیاد بانک مرکزی قابلیت فراخوانی به صورت برخط و آنی توسط سامانه خودکاربری اجرای ثبت را داشته باشد».
	ب) سامانه جامع املاک و اسناد را به نحوی اصلاح کند که امکان ثبت تمام حقوق راجع به املاک از قبیل مالکیت عین، مالکیت منافع، حق انتفاع، حق ارتفاق، حقوق رهنی، سرقفلی، حق کسب و پیشه و تجارت و سایر حقوق متصوره راجع به این اموال و همچنین امکان ثبت برخط و آنی اعمال حقوقی	✓			ماده (۱۱۳) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه: ب) مفاد اسناد رسمی لازم الاجرا از طریق ادارات اجرای مفاد اسناد رسمی لازم الاجرا سازمان ثبت		

شماره ماده	متن لایحه	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	سابقه موضوع در قانون برنامه ششم و قوانین دائمی کشور	اظهار نظر مختصر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی ^۱
	از قبیل تعهدات و قراردادهای وقایع حقوقی، آرای قطعی و دستورات قضایی راجع به این اموال و نیز امکان پاسخ برخط و آنی به استعلامات انجام شده در مورد اطلاعات مندرج در این سامانه را فراهم سازد. دادگستری موظف است آرا و دستورات قضایی موضوع این بند را به صورت برخط و آنی به منظور ثبت در سامانه مذکور در اختیار سازمان ثبت اسناد و املاک کشور قرار دهد.				اسناد و املاک کشور اجرا می‌شود. ادارات مذکور مکلفند بلافاصله پس از تقاضای اجرائیه نسبت به شناسایی و توقیف اموال مدیون اقدام کنند. چنانچه مرجع مذکور نتواند ظرف مدت دو ماه از تقاضای اجرا، نسبت به شناسایی و توقیف اموال متعهد سند، اقدام کند یا ظرف مدت شش ماه نسبت به اجرای مفاد سند اقدام نماید، متعهدگه سند می‌تواند با انصراف از اجرای مفاد سند به محاکم دادگستری رجوع نماید.		
					تبصره «۱»- آیین‌نامه اجرائی این بند به پیشنهاد وزارت دادگستری و با همکاری سازمان ثبت اسناد و املاک کشور تهیه و به تصویب رئیس قوه قضائیه می‌رسد. تبصره «۲»- چنانچه متعهد سند لازم‌الاجرا، ظرف مدت بیست روز نسبت به انجام تعهد خود یا جلب رضایت متعهدگه سند اقدام نماید، از پرداخت هزینه‌های اجرائی معاف خواهد بود. در غیر این صورت		

شماره ماده	متن لایحه	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	سابقه موضوع در قانون برنامه ششم و قوانین دائمی کشور	اظهار نظر مختصر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی ^۱
					مراتب جهت درج در سامانه سجل محکومیت‌های مالی موضوع بند «پ» ماده (۱۱۶) این قانون منعکس خواهد شد. کلیه دستگاه‌های اجرائی و بانک‌ها و مؤسسات مالی و اعتباری از انعقاد هرگونه قرارداد مالی و پرداخت تسهیلات، موافقت اصولی، صدور کارت بازرگانی و پروانه صادرات و واردات به این شخص ممنوع هستند. تخلف از این حکم موجب مجازات تعزیری درجه شش (محرومیت از حقوق اجتماعی) خواهد بود تبصره ۳- چنانچه متعهد سند مدعی اعسار باشد، می‌تواند با رعایت قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی دادخواست اعسار خود را به مرجع قضایی صالح تقدیم کند و در صورت صدور حکم اعسار، متعهد سند از شمول قسمت اخیر تبصره «۲» معاف خواهد بود.		
	تبصره- پس از پایان سال اول برنامه، چنانچه دستگاه‌های اجرایی موضوع قانون تسهیل تنظیم اسناد رسمی، براساس پاسخ استعلام حق دریافت			✓			در تبصره بند «ب» ماده (۱۱۳) عبارت «مراتب را بلافاصله پس از استعلام»

شماره ماده	متن لایحه	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	سابقه موضوع در قانون برنامه ششم و قوانین دائمی کشور	اظهاری نظر مختصر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی ^۱
	مطالباتی را داشته باشند، مکلفند مراتب را ظرف مدت ده روز پس از استعلام به صورت برخط به سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و دفترخانه استعلام‌کننده اعلام نمایند. در غیر این صورت سردفتر مکلف است سند را بدون وصول مطالبات تنظیم و آن را ثبت کند و اداره ثبت، سردفتر و منتقل‌الیه مسئولیت و تعهدی در خصوص مطالبات وصول نشده نخواهند داشت. این امر حسب مورد مانع از مراجعه به انتقال‌دهنده یا ایجادکننده بدهی نیست. سازمان مکلف است با همکاری دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط امکان پرداخت مطالبات موضوع این بند را از طریق سامانه ثبت الکترونیک اسناد و در دفترخانه فراهم نماید.						جایگزین عبارت «مراتب را ظرف مدت ده روز پس از استعلام» می‌شود
	پ) به منظور تسهیل در ارائه خدمات ثبتی و تسریع در اجرای قانون حدنگاری (کاداستر)، نسبت به صدور پروانه کارگزاری فنی، مهندسی و حقوقی برای اشخاص حقوقی دارای صلاحیت اقدام نماید. آیین‌نامه اجرایی این بند تا پایان سال اول برنامه به تصویب رئیس قوه قضائیه می‌رسد.	✓					
ماده (۱۱۵) - به منظور کاهش اطاله دادرسی و ارتقای خدمات پزشکی قانونی، اقدامات زیر انجام می‌گیرد:	الف) سازمان پزشکی قانونی کشور موظف است تا پایان سال اول برنامه، سامانه الکترونیک ارائه خدمات پزشکی قانونی اعم از معاینات،			✓		بند «الف» در خصوص سامانه خودکاربری پزشکی قانونی؛ با توجه به تجربه سامانه ساجد در دیوان عدالت اداری، بهتر است این سامانه ذیل سامانه ثنا ایجاد شود و دسترسی به آن از طریق لینیک در سامانه ثنا باشد تا دسترسی مردم آسان و	ماده (۱۱۵) - به منظور کاهش اطاله دادرسی و ارتقای خدمات پزشکی قانونی، اقدامات زیر انجام می‌گیرد: الف) سازمان پزشکی قانونی کشور موظف است تا پایان سال اول برنامه، سامانه الکترونیک ارائه خدمات پزشکی قانونی اعم از معاینات،

شماره ماده	متن لایحه	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	سابقه موضوع در قانون برنامه ششم و قوانین دائمی کشور	اظهار نظر مختصر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی ^۱
	آزمایشگاه‌ها، تشریح و کمیسیون‌ها را ایجاد نماید و پاسخ کلیه استعلامات دستگاه‌ها و مراجع قضایی و فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران را به صورت برخط و آنی ارسال نماید. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان تأمین اجتماعی، فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و مراجع قضایی موظفند اسناد پزشکی، مکاتبات و گزارش‌ها را به صورت برخط و آنی در اختیار سازمان پزشکی قانونی کشور قرار دهند.					هماهنگی با دیگر سامانه‌ها نیز به راحتی صورت پذیرد. این امر موجب توسعه سامانه ثنا و به تبع آن تسهیل ابلاغ الکترونیک نیز می‌شود.	نماید و پاسخ کلیه استعلامات دستگاه‌ها و مراجع قضایی و فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران را به صورت برخط و <u>در کوتاه‌ترین زمان ممکن</u> ارسال نماید. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان تأمین اجتماعی، فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و مراجع قضایی موظفند اسناد پزشکی، مکاتبات و گزارش‌ها را به صورت برخط و آنی در اختیار سازمان پزشکی قانونی کشور قرار دهند.
	ب) سازمان پزشکی قانونی کشور مجاز است خدمات پزشکی قانونی مورد نیاز دستگاه‌های دولتی و غیردولتی، نهادهای عمومی، مراکز تشخیصی و درمانی، بیمه‌ها، مردم و بخشی از وظایف مذکور در ماده (۱) قانون تشکیل سازمان پزشکی قانونی کشور (مصوب ۱۳۷۲) به استثنای موارد موضوع بند «۱» ماده (۱) قانون مذکور را با اعمال نظارت کامل به گروه پزشکی معتمد که به این منظور تعیین خواهند شد، واگذار نماید.	✓			ماده (۱۱۳) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه : ج) سازمان پزشکی قانونی کشور مجاز است خدمات پزشکی قانونی کوچک از وظایف این سازمان است. با این مورد نیاز دستگاه‌های دولتی و غیردولتی، نهادهای عمومی، مراکز تشخیصی و درمانی، بیمه‌ها، مردم و بخشی از وظایف مذکور در ماده (۱) قانون تشکیل سازمان پزشکی قانونی کشور (مصوب ۱۳۷۲/۴/۲۷) به استثنای موارد موضوع بند «۱»	بند «ب» هرچند این بند اثر خاصی ندارد چه اینکه موارد بندهای «۲ تا ۵» ماده (۱) ج) سازمان پزشکی قانونی کشور مجاز است خدمات پزشکی قانونی کوچک از وظایف این سازمان است. با این مورد نیاز دستگاه‌های دولتی و غیردولتی، نهادهای عمومی، مراکز تشخیصی و درمانی، بیمه‌ها، مردم و بخشی از وظایف مذکور در ماده (۱) قانون تشکیل سازمان پزشکی قانونی کشور (مصوب ۱۳۷۲/۴/۲۷) به استثنای موارد موضوع بند «۱»	آیین‌نامه اجرایی این بند توسط سازمان پزشکی قانونی کشور و با همکاری وزارت دادگستری و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه و به تصویب رئیس قوه قضائیه می‌رسد.

شماره ماده	متن لایحه	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	سابقه موضوع در قانون برنامه ششم و قوانین دائمی کشور	اظهاری نظر مختصر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی ^۱
	آیین‌نامه اجرایی این بند توسط سازمان پزشکی قانونی کشور و با همکاری وزارت دادگستری و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه و به تصویب رئیس قوه قضائیه می‌رسد.				ماده (۱) قانون مذکور را با اعمال نظارت کامل به گروه پزشکی معتمد که به این منظور تعیین خواهند شد واگذار نماید.		
	ماده (۱۱۶) - به‌منظور تسریع در انتقال زندان‌ها به خارج از شهرها، سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمین و تربیتی کشور مجاز است: الف) با اخذ مجوز از وزارت امور اقتصادی و دارایی، پس از تعیین کاربری با رعایت ماده (۶) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) (مصوب ۱۳۹۴) و تفکیک اراضی با رعایت قانون از محل فروش، تهاتر و یا معاوضه اراضی و اموال واقع در محدوده و حریم شهری، نسبت به خریداری اراضی مورد نیاز، تأمین تأسیسات زیربنایی، احداث، تکمیل، تعمیر و تجهیز طرح‌ها و پروژه‌ها اقدام نماید.	✓			ماده (۱۱۳) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه: پ) سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور مکلف است در راستای اجرای سیاست‌های کلی برنامه ششم، موضوع بهبود بخشیدن به وضعیت زندان‌ها و بازداشت‌گاهها، اقدامات لازم برای تسریع در انتقال بیست زندان داخل محدوده شهرها با اولویت کلان‌شهرها به خارج از شهرها را از طرق زیر انجام دهد: ۱. فروش زندان‌های داخل شهرها و اموال مازاد بر نیاز به روش مذاکره و توافق به شهرداری‌ها و دیگر سازمان‌های عمومی غیردولتی و سایر نهادهای عمومی بدون الزام به رعایت مقررات و قوانین مربوط به مزایده به‌صورت نقد حداقل به قیمت کارشناسی یا فروش	استفاده از واژه غیر فارسی (پروژه) مغایر با اصل (۱۵) است.	

شماره ماده	متن لایحه	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	سابقه موضوع در قانون برنامه ششم و قوانین دائمی کشور	اظهار نظر مختصر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی ^۱	
					زندان‌های داخل شهرها و اموال مازاد بر نیاز به اشخاص حقیقی و حقوقی (به‌استثنای اشخاص ذکر شده در صدر این جزء) با رعایت کلیه قوانین و مقررات مربوط وجوه حاصل از فروش هر کدام از زندان‌های مذکور که به تدریج و براساس توافق به‌عمل آمده به حساب ویژه نزد خزانه‌داری کل واریز می‌گردد به‌عنوان درآمد اختصاصی سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور تلقی می‌گردد و در چارچوب بودجه سنواتی صرف احداث زندان‌های جایگزین در همان استان می‌گردد. در صورت وجود مازاد درآمد حاصل از بند فوق، اعتبار مذکور صرف تکمیل، تعمیرات اساسی و تجهیزات دیگر زندان‌های همان استان می‌گردد. تبصره - دولت مکلف است ردیفی تحت عنوان انتقال زندان‌ها از			

شماره ماده	متن لایحه	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	سابقه موضوع در قانون برنامه ششم و قوانین دائمی کشور	اظهار نظر مختصر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی ^۱	
					شهرها به خارج شهرها ایجاد نماید به نحوی که پس از احداث زندان‌های جدید از محل فروش زندان‌های قدیمی مبلغ مذکور به خزانه اعاده گردد. در طول اجرای برنامه، حکم جزء «۱» بند (پ) ماده (۱۱۳) بر ماده (۲) قانون انتقال زندان‌ها و مراکز اقدامات تأمینی و تربیتی موجود به خارج از شهر مصوب ۱۳۸۰/۹/۷ در بخش مغایرت حاکم است. ۲. در صورت تفاهم بین سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور با خریدار یا خریداران و پس از عقد قرارداد رسمی، ساختمان زندان داخل شهر تا اتمام احداث و بهره‌برداری از زندان جدید به صورت اجاره در اختیار سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور قرار می‌گیرد و اجاره‌بهای آن از مبلغ مورد تفاهم قیمت زندان کسر می‌گردد.			

شماره ماده	متن لایحه	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	سابقه موضوع در قانون برنامه ششم و قوانین دائمی کشور	اظهار نظر مختصر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی ^۱
	ب) بدون الزام به رعایت قوانین و مقررات مربوط به مزایده و مناقصه نسبت به فروش نقدی، تهاتر و یا معاوضه اراضی و اموال واقع در محدوده و حریم شهری با تمام دستگاه‌های اجرایی، حداقل به قیمت تعیین شده توسط هیئت کارشناسان رسمی و درخصوص سایر اشخاص حقیقی و حقوقی با رعایت کلیه قوانین و مقررات مربوط به مزایده و مناقصه اقدام نماید.		✓		ماده (۱۱۳) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه : بند «پ» ۱- فروش زندان‌های داخل شهرها و اموال مازاد بر نیاز به روش مذاکره و توافق به شهرداری‌ها و دیگر سازمان‌های عمومی غیردولتی و سایر نهادهای عمومی بدون الزام به رعایت مقررات و قوانین مربوط به مزایده به صورت نقد حداقل به قیمت کارشناسی یا فروش زندان‌های داخل شهرها و اموال مازاد بر نیاز به اشخاص حقیقی و حقوقی (به استثنای اشخاص ذکر شده در صدر این جزء) با رعایت کلیه قوانین و مقررات مربوط و جوه حاصل از فروش هر کدام از زندان‌های مذکور که به تدریج و براساس توافق به عمل آمده به حساب ویژه نزد خزانه‌داری کل واریز می‌گردد به عنوان درآمد اختصاصی سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور تلقی می‌گردد و در چارچوب بودجه سنواتی صرف احداث	بند «ب» در فروش اموال و اراضی متعلق به این سازمان دلیلی برای ترک تشریفات و عدم برگزاری مزایده وجود ندارد. چراکه ممکن است حقوق بیت‌المال تضییع شود.	

شماره ماده	متن لایحه	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	سابقه موضوع در قانون برنامه ششم و قوانین دائمی کشور	اظهار نظر مختصر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی ^۱
					زندان‌های جایگزین در همان استان می‌گردد. در صورت وجود مازاد درآمد حاصل از بند فوق، اعتبار مذکور صرف تکمیل، تعمیرات اساسی و تجهیزات دیگر زندان‌های همان استان می‌گردد.		
	پ) در صورت فروش نقدی، وجوه حاصل از فروش به حساب ویژه نزد خزانه‌داری کل کشور واریز و صد در صد (۱۰۰٪) آن تخصیص یافته تلقی می‌گردد و خزانه‌داری کل کشور مکلف است مبالغ واریزی را بابت هزینه کرد خریداری اراضی مورد نیاز، تأمین تأسیسات زیربنایی، احداث، تکمیل، تعمیر و تجهیز طرح‌ها و پروژه‌ها، به سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمین و تربیتی کشور پرداخت نماید. هزینه‌کرد اعتبارات این بند، در قالب موافقتنامه‌های متبادله با سازمان صورت می‌گیرد. مانده مصرف‌نشده با پیش‌بینی در قوانین بودجه سنواتی قابل هزینه‌کرد در سنوات بعدی می‌باشد و مفاد این حکم بر ماده (۲) قانون انتقال زندان‌ها و مراکز اقدامات تأمین و تربیتی موجود به خارج از شهر (مصوب ۱۳۸۰) در بخش مغایرت حاکم است. در صورت فروش غیرنقدی، تهاتر و یا معاوضه، سازمان و وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف	✓			ماده (۱۱۳) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه : بند پ) وجوه حاصل از فروش هر کدام از زندان‌های مذکور که به تدریج و براساس توافق به‌عمل آمده به حساب ویژه نزد خزانه‌داری کل واریز می‌گردد به عنوان درآمد اختصاصی سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور تلقى می‌گردد و در چهارچوب بودجه سنواتی صرف احداث زندان‌های جایگزین در همان استان می‌گردد. در صورت وجود مازاد درآمد حاصل از بند فوق، اعتبار مذکور صرف تکمیل، تعمیرات اساسی و	استفاده از واژه غیر فارسی (پروژه) مغایر با اصل (۱۵) است.	

شماره ماده	متن لایحه	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	سابقه موضوع در قانون برنامه ششم و قوانین دائمی کشور	اظهار نظر مختصر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی ^۱
	هستند، عملکرد این بند را به روش جمعی - خرجی ثبت نمایند.				تجهیزات دیگر زندان‌های همان استان می‌گردد.		
	ت) در صورت تفاهم بین سازمان با خریدار یا خریداران و پس از عقد قرارداد، ساختمان زندان داخل شهر، تا اتمام احداث و بهره‌برداری از زندان جدید به صورت اجاره در اختیار سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمین و تربیتی کشور قرار می‌گیرد و اجاره‌بهای آن برابر نظر هیئت کارشناسان رسمی، از مبلغ مورد تفاهم قیمت زندان کسر می‌گردد.		✓		ماده (۱۱۳) - بند «ت» این بند به نظر می‌رسد که زیانبار باشد چرا که در عمل موجب می‌شود که سازمان زندان‌ها ساختمان‌هایش را بفروشد زندان‌ها و اقدامات تأمین و تربیتی و به جای ثمن معامله چند سالی از کشور با خریدار یا خریداران و پس ساختمان استفاده کند. یعنی در عمل باعث از عقد قرارداد رسمی، ساختمان از دست دادن ساختمان‌های سازمان زندان داخل شهر تا اتمام احداث و می‌شود. بهتر است برای انتقال زندان‌ها بهره‌برداری از زندان جدید به تدبیر محتاطانه‌تری صورت پذیرد. صورت اجاره در اختیار سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمین و تربیتی کشور قرار می‌گیرد و اجاره‌بهای آن از مبلغ مورد تفاهم قیمت زندان کسر می‌گردد.		
	ماده (۱۱۷) - به منظور ساماندهی امور حقوقی دستگاه‌های اجرایی، اقدامات زیر انجام می‌گیرد: الف) معاونت حقوقی رئیس‌جمهور مکلف است با همکاری سازمان اداری و استخدامی کشور و دستگاه‌های ذی‌ربط ظرف مدت شش‌ماه پس از تاریخ ابلاغ برنامه، تمهیدات لازم را جهت ساماندهی «مراجع اختصاصی اداری» مبتنی بر رعایت اصول دادرسی منصفانه، تأمین حقوق مردم، رسیدگی شفاف، ثبت شکایات و ابلاغ آرا از طریق	✓					

شماره ماده	متن لایحه	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	سابقه موضوع در قانون برنامه ششم و قوانین دائمی کشور	اظهاری نظر مختصر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی ^۱
	ایجاد سامانه جامع برخط، خودکاربر و رایگان، عضویت یک کارشناس حقوقی از کارکنان دستگاه‌های اجرایی در تمامی مراجع اختصاصی اداری که به اختلافات و تخلقات رسیدگی می‌کنند به استثنای مراجعی که یک قاضی در آن عضویت دارد، انجام دهد.						
	ب) در اجرای اصل یکصد و سی و چهارم (۱۳۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، اختلافات میان دستگاه‌های اجرایی که ذیل قوه مجریه می‌باشند با رعایت اصل مذکور و از طریق معاونت حقوقی ریاست جمهوری در دولت حل و فصل می‌شود. در مواردی که این اختلافات توسط معاونت مذکور حل و فصل نشود، موضوع همراه با نظریه مستدل و مستند به رئیس‌جمهور منعکس می‌گردد. چنانچه دستگاه‌های اجرایی به هر دلیلی از اجرای رأی خودداری کنند، سازمان مطابق رأی بنابه درخواست معاونت حقوقی رئیس‌جمهور از اعتبارات بودجه سنواتی دستگاه مربوطه مبلغ مورد حکم را کسر و به اعتبارات دستگاه اجرایی ذی‌نفع اضافه می‌کند. در مورد آن دسته از شرکت‌های دولتی یا مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت یا نهادهای عمومی غیردولتی و یا بانک‌ها (که فاقد ردیف در بودجه سنواتی بوده و یا فاقد حساب‌های متمرکز هستند) اجرای رأی مرجع حل اختلاف از محل حساب‌های متعلق به آنها، برعهده خزانه‌داری کل کشور یا بانک مرکزی می‌باشد. در هر حال	✓					

شماره ماده	متن لایحه	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	سابقه موضوع در قانون برنامه ششم و قوانین دائمی کشور	اظهار نظر مختصر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی ^۱
	ارجاع اختلافات دستگاه‌های اجرایی به قوه قضائیه موکول به تأیید معاونت یاد شده است. دعاوی کیفری از شمول مقررات این بند خارج است.						
	پ) در مواردی که آرای مراجع قضایی موجبات تضییع حقوق دولت را فراهم می‌کند، معاون حقوقی رئیس‌جمهور می‌تواند از رئیس قوه قضائیه اعمال ماده (۴۷۷) قانون آیین دادرسی کیفری را درخواست نماید.			✓	ماده (۴۷۷) قانون آیین دادرسی کیفری ماده (۱۱۷) به بیان سازوکارهای مربوط به مسائل حقوقی قوه مجریه می‌پردازد. در بند در صورتی که رئیس قوه قضائیه «پ» مقرر شده است که در مواردی که رأی قطعی صادره از هریک از مراجع قضایی موجبات تضییع حقوق دولت را فراهم می‌کند، معاون حقوقی تشخیص دهد، با تجویز اعاده دادرسی، پرونده را به دیوان عالی کشور ارسال تا در شعبی خاص که توسط رئیس قوه قضائیه برای این امر تخصیص می‌یابد رسیدگی و رأی قطعی صادر نماید. شعب خاص مذکور مبنی بر خلاف شرع بین اعلام شده، رأی قطعی قبلی را نقض و رسیدگی مجدد اعم از شکلی و ماهوی به عمل می‌آورند و رأی مقتضی صادر می‌نمایند.	ماده (۴۷۷) قانون آیین دادرسی کیفری ماده (۱۱۷) به بیان سازوکارهای مربوط به مسائل حقوقی قوه مجریه می‌پردازد. در بند در صورتی که رئیس قوه قضائیه «پ» مقرر شده است که در مواردی که رأی قطعی صادره از هریک از مراجع قضایی موجبات تضییع حقوق دولت را فراهم می‌کند، معاون حقوقی تشخیص دهد، با تجویز اعاده دادرسی، پرونده را به دیوان عالی کشور ارسال تا در شعبی خاص که توسط رئیس قوه قضائیه برای این امر تخصیص می‌یابد رسیدگی و رأی قطعی صادر نماید. شعب خاص مذکور مبنی بر خلاف شرع بین اعلام شده، رأی قطعی قبلی را نقض و رسیدگی مجدد اعم از شکلی و ماهوی به عمل می‌آورند و رأی مقتضی صادر می‌نمایند.	پ) در مواردی که آرای مراجع قضایی موجبات تضییع حقوق دولت را فراهم می‌کند، معاون حقوقی رئیس‌جمهور می‌تواند از رئیس قوه قضائیه اعمال ماده (۴۷۷) قانون آیین دادرسی کیفری را درخواست نماید.
					۱. حکمی که موجب تضییع حقوق دولت می‌باشد، الزاماً حکم خلاف شرع بین نمی‌باشد. این امر می‌تواند در مواردی موجب تضییع حقوق مردم شود. به علاوه، نمی‌توان در همه موارد حقوق دولت را بر حقوق مردم اولویت داد.	۱. حکمی که موجب تضییع حقوق دولت می‌باشد، الزاماً حکم خلاف شرع بین نمی‌باشد. این امر می‌تواند در مواردی موجب تضییع حقوق مردم شود. به علاوه، نمی‌توان در همه موارد حقوق دولت را بر حقوق مردم اولویت داد.	پ) در مواردی که آرای مراجع قضایی موجبات تضییع حقوق دولت را فراهم می‌کند، معاون حقوقی رئیس‌جمهور می‌تواند از طریق دادستان کل کشور، اعمال ماده (۴۷۷) قانون آیین دادرسی کیفری را درخواست نماید.
					۲. اعاده دادرسی موضوع ماده (۴۷۷) یک قضایی (اعم از حقوقی و کیفری) شامل احکام و قرارهای دیوان عالی کشور، سازمان قضایی نیروهای مسلح، دادگاه‌های تجدید نظر و فرستاده می‌شود که تمامی آنها مقامات قضایی عالی رتبه هستند و از احتمال	۲. اعاده دادرسی موضوع ماده (۴۷۷) یک قضایی (اعم از حقوقی و کیفری) شامل احکام و قرارهای دیوان عالی کشور، سازمان قضایی نیروهای مسلح، دادگاه‌های تجدید نظر و فرستاده می‌شود که تمامی آنها مقامات قضایی عالی رتبه هستند و از احتمال	

شماره ماده	متن لایحه	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	سابقه موضوع در قانون برنامه ششم و قوانین دائمی کشور	اظهار نظر مختصر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی ^۱
					بدوی، دادسراها و شوراها را حل اختلاف می‌باشند.	ارسال درخواست‌های نادرست می‌کاهد. معاون حقوقی رئیس‌جمهور مقام قضایی محسوب نمی‌شود. از این جهت پیشنهاد می‌شود که درخواست معاون حقوقی رئیس‌جمهور از سوی دادستان کل کشور برای ریاست قوه قضائیه ارسال شود. سازوکاری که در حال حاضر نیز در ماده (۲۹۳) ^۱ قانون آیین دادرسی کیفری پیش‌بینی شده است. مطابق آن ماده در دعاوی راجع به دولت، چنانچه دادستان کل حکمی را خلاف شرع بین یا قانون تشخیص دهد، برای اعمال ماده (۴۷۷) به رئیس قوه قضائیه اعلام می‌کند. در این ماده در کنار خلاف شرع بین، قانون نیز ذکر شده است که دامنه گسترده‌تری را پوشش می‌دهد.	
	ت) وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی از پرداخت هزینه‌های دادرسی در مراجع قضایی معاف می‌باشند.	✓			مواد (۵۵۹ تا ۵۶۵) قانون آیین دادرسی کیفری ماده (۵۳) قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب (در امور مدنی)		

۱. ماده (۲۹۳) قانون آیین دادرسی کیفری - هرگاه در موارد حقوق عامه و دعاوی راجع به دولت، امور خبریه و اوقاف عامه و امور مجورین و غائب مفقودالاثربی‌سرپرست حکم قطعی صادر شود و دادستان کل کشور حکم مذکور را خلاف شرع بین و یا قانون تشخیص دهد به‌طور مستدل مراتب را جهت اعمال ماده (۴۷۷) به رئیس قوه قضائیه اعلام می‌کند.

شماره ماده	متن لایحه	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	سابقه موضوع در قانون برنامه ششم و قوانین دائمی کشور	اظهار نظر مختصر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی ^۱
					ماده (۵۴) قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب (در امور مدنی) ماده (۵۲۹) قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب (در امور مدنی)		

جدول ۲. پیشنهادات الحاقی

محل الحاق	متن پیشنهاد	اظهار نظر مختصر کارشناسی	کمیسیون مربوطه جهت ثبت پیشنهاد
فصل ۲۴ لایحه	رئیس قوه قضائیه موظف است به منظور کاهش اطاله دادرسی و افزایش اتقان آرای قضایی توسط قوه قضائیه، نسبت به اجرای موارد زیر اقدام قانونی لازم را به عمل آورد: ۱. رفع خلأهای قوانین مربوط به آیین دادرسی، ۲. توسعه کمی و کیفی نیروی انسانی، ۳. تخصصی کردن رسیدگی به جرائم و دعاوی دارای فراوانی بالا، ۴. تخصصی کردن شعب دیوان عالی کشور ۵. تسهیل برگزاری جلسات هیئت عمومی دیوان عالی کشور جهت توسعه آرای وحدت رویه و کاهش آرای متشتت، ۶. الزام شعب تخصصی دیوان به پاسخ به سئوالات مشاوره‌های دادگاه‌های تخصصی. ^۱		کمیسیون قضایی و حقوقی و کمیسیون تلفیق برنامه هفتم توسعه
فصل ۲۴ لایحه	رئیس قوه قضائیه موظف به تقدیم لایحه قضایی آیین دادرسی جامع برای هریک از نهادهای شبه قضایی ظرف حداکثر یکسال به مجلس با رعایت قوانین مرتبط است.		کمیسیون قضایی و حقوقی و کمیسیون تلفیق برنامه هفتم توسعه
فصل ۲۴ لایحه	معاونت قوانین مجلس موظف است به منظور اجرای بند «۱۰» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری ابلاغی ۱۳۹۸، با همکاری مرکز پژوهش‌های مجلس و معاونت حقوقی رئیس‌جمهور، نسبت به تدوین عناوین قوانین جامع و باب‌بندی هریک از عناوین و تعیین شناسه آنها، حداکثر ظرف شش ماهه سال اول برنامه اقدام کرده و آن را برای رئیس‌جمهور ارسال دارد تا اقدام قانونی لازم را تا انتهای سال اول برنامه به عمل آورد. در صورت عدم دریافت لایحه قوانین ماهوی حاکم بر تنقیح پیشینی و پسینی، کمیسیون قضایی و حقوقی نسبت به اعلام وصول طرح قانونی مربوط با رعایت اصل (۷۴) قانون اساسی تا اول تیرماه سال دوم برنامه اقدام می‌کند.		کمیسیون قضایی و حقوقی و کمیسیون تلفیق برنامه هفتم توسعه
فصل جدیدی با عنوان سازوکارهای تضمین اجرای قانون برنامه	هریک از مخاطبان مسئول و اشخاص حقوق عمومی‌ای که طبق این قانون برای آنها وظیفه‌ای مشخص شده است، موظف است از نحوه اجرای حکم مزبور، گزارشات نوبه‌ای شش ماهه به مجلس و مردم ارائه کند.		کمیسیون قضایی و حقوقی و کمیسیون تلفیق برنامه هفتم توسعه
فصل جدیدی با عنوان	دادستان کل کشور موظف است پرونده مقامات سیاسی موضوع ماده (۷۱) قانون مدیریت خدمات کشوری و هم‌ترازان آنها را که به وظائف قانونی خود عمل نمی‌کنند و یا قوانین را نقض می‌کنند را پس از بررسی لازم، جهت رسیدگی و صدور رأی به یکی از شعب دیوان عالی ارسال کند. در صورتی اثبات نقض قانون یا عدم اجرای		کمیسیون قضایی و حقوقی و کمیسیون تلفیق برنامه هفتم توسعه

۱. این پیشنهاد در جلسه مشترک دفتر مطالعات حقوقی مرکز و معاونت راهبردی قوه قضائیه ارائه شده است که پس از بررسی؛ با اصلاحاتی در این گزارش وارد شده است.

محل الحاق	متن پیشنهاد	اظهار نظر مختصر کارشناسی	کمیسیون مربوطه جهت ثبت پیشنهاد
سازوکارهای تضمین اجرای قانون برنامه	وظایف قانونی، مقام مزبور به عموم مردم معرفی می شود و در صورتی که ضرری به بیت المال وارد شده باشد، مقام مزبور به جبران خسارت نیز محکوم می شود. دادستان کل موظف است به منظور نهادینه سازی فرهنگ رعایت قوانین، مقاماتی که به وظایف قانونی خود عمل می کنند را با ارائه مستندات به مردم و جهت دریافت نشان دولتی به نهادهای صلاحیت دار جهت اتخاذ تصمیم قانونی معرفی کند.		
فصل جدیدی با عنوان سازوکارهای تضمین اجرای قانون برنامه	عدم اجرای تکالیف مقرر در این قانون، تخلف بوده و سازمان بازرسی کل کشور و یا دادستان کل می توانند از ترک فعل یا اهمال در اجرای این قانون به هیئت عالی نظارت موضوع ماده (۲۲) قانون رسیدگی به تخلفات اداری شکایت کنند.		کمیسیون قضایی و حقوقی و کمیسیون تلفیق برنامه هفتم توسعه
فصل جدیدی با عنوان سازوکارهای تضمین اجرای قانون برنامه	کلیه دستگاه هایی که برای آنها در این قانون تکلیفی در نظر گرفته شده است، باید سالانه گزارش انجام تکالیف مقرر را به سازمان برنامه و بودجه ارائه دهند، مگر اینکه در مواردی موعد انجام تکالیف کمتر از یک سال باشد که در این صورت باید پس از گذشت مدت زمان مقرر در این قانون گزارش خود را به سازمان ارائه دهند. در این گزارش تحقق یا عدم تحقق، میزان پیشرفت و دلایل عدم تحقق برنامه به صورت دقیق و کامل ذکر می شود. سازمان پس از مشاهده گزارش، موظف است گزارشات رسیده را راستی آزمایی کند و در صورت مشاهده هر گونه تخلفی از احکام برنامه، آن را به هیئت های رسیدگی به تخلفات دستگاه های مورد نظر ارجاع دهد. چنانچه گزارشات حاکی از ارتکاب رفتار مجرمانه ای در خصوص احکام بودجه باشد، سازمان موظف است آن را به دستگاه قضایی گزارش کند. عدم انجام تکلیف مقرر در این بند از سوی سازمان، تخلف انتظامی است.		
ماده (۱۱۴)	« تمام خدمات ثبتی از جمله خدمات ذیل را در سامانه یکپارچه این سازمان به صورت غیر حضوری ارائه نماید. ارائه خدمات ثبتی غیر حضوری مانع از ارائه این خدمات به صورت حضوری نیست: ۱. درخواست تجمیع پلاک های ثبتی و تصدیق الکترونیک صور جلسه تجمیع. ۲. درخواست تفکیک آپارتمانی و تصدیق الکترونیک صور جلسه تفکیک. ۳. بارگذاری الکترونیک نقشه های عرصه و اعیان. ۴. درخواست افراز و تصدیق الکترونیک صور جلسه افراز املاک مشاعی، درخواست صدور گواهی عدم امکان افراز و گواهی قطعیت تصمیم واحد ثبتی و درخواست توقف دائمی یا موقت اجرای این درخواست ها» ^۱		کمیسیون قضایی و حقوقی و کمیسیون تلفیق برنامه هفتم توسعه

محل الحاق	متن پیشنهاد	اظهار نظر مختصر کارشناسی	کمیسیون مربوطه جهت ثبت پیشنهاد
ماده (۱۰۸)	«به‌منظور ساماندهی کلیه اطلاع‌رسانی‌ها و ابلاغ‌های غیرقضایی و قضایی، تا پایان سال دوم اجرای قانون برنامه، قوه قضائیه موظف است اوراق قضایی و لوایح تقدیمی را با رعایت الزامات زیر از طریق سامانه ابلاغ الکترونیک قوه قضائیه به ذی‌نفعان ابلاغ نماید: - در صورت وجود وکیل در پرونده، ابلاغ‌های ارسالی به وکیل به‌صورت همزمان به موکل نیز ارسال شود؛ - دادخواست، شکوائیه، درخواست، لایحه و اظهارنامه ارسالی توسط وکیل یا وکلا به‌صورت خودکار به موکل یا موکلین وی نیز ارسال شود؛ - علاوه بر ابلاغ حضوری در زندان‌ها و بازداشتگاه‌ها، ابلاغیه به سامانه ابلاغ شخص نیز ارسال شود. تاریخ ابلاغ حضوری در زندان‌ها و بازداشتگاه‌ها ملاک تعیین مواعد قانونی است. - پس از عضویت شخص در سامانه ثبت نام الکترونیکی (ثنا)، تمامی ابلاغیه‌های سابق در حساب کاربری شخص در سامانه ابلاغ قرار داده شود. کلیه آرای صادره از مراجع حقوقی، کیفری و اداری اعم از دادسراها، محاکم بدوی و تجدیدنظر، دیوان عالی کشور، دیوان عدالت اداری، سازمان قضایی نیروهای مسلح و شوراهای حل اختلاف شامل حکم و قرار به‌جز قرار تأمین خواسته و احکام جرائم منافی عفت و جرائم علیه امنیت کشور، بلافاصله پس از صدور به‌صورت خودکار از طریق سامانه ابلاغ به کلیه ذی‌نفعان ابلاغ شود»^۱.		کمیسیون قضایی و حقوقی و کمیسیون تلفیق برنامه هفتم توسعه
ماده (۱۰۳)	«خ» به‌منظور ارتقای نظم و امنیت عمومی، حمایت پایدار و مؤثر از عملکرد ضابطان و افزایش ضریب اطمینان به گزارش‌ها و پیشگیری از تخلفات احتمالی، فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران موظف است تا پایان سال اول اجرای قانون برنامه نسبت به ثبت داده مکانی و تصویر برداری از محل انجام عملیات‌ها اعم از بازرسی، ورود، معاینه محل، بررسی صحنه جرم، دستگیری و نگهداری متهمان و مجرمان، کشف آلات جرم و توقیف و نگهداری اشیای مکشوفه با رعایت حریم خصوصی و حقوق شهروندی از طریق دوربین‌های نصب شده روی لباس ضابطان، خودروها و اماکن مربوط با حفظ محرمانگی اطلاعات دوربین‌ها اقدام کند و ضمن نظارت و پایش مستمر نسبت به صحت عملکرد تجهیزات و حفظ محتوای ضبط شده حداقل تا مدت شش ماه، امکان دسترسی مقام قضایی به داده‌های مذکور را به‌عنوان پیوست پرونده فراهم آورد»^۲.		کمیسیون قضایی و حقوقی و کمیسیون تلفیق برنامه هفتم توسعه
ماده (۱۰۹)	«تبصره- قوه قضائیه، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و سازمان تعزیرات حکومتی مکلفند نسبت به اخذ شماره حساب متعلق به هر شخص در سامانه ثنا و همچنین درج کلیه اطلاعات محکومیت‌های مالی از قبیل محکوم‌به و رد مال ریالی، ارزی یا سکه، ضرر و زیان ناشی از جرم، دیه، جزای نقدی، هزینه‌های دادرسی،		کمیسیون قضایی و حقوقی و کمیسیون تلفیق برنامه هفتم توسعه

۱. این پیشنهاد در جلسه مشترک دفتر مطالعات حقوقی مرکز و معاونت راهبردی قوه قضائیه ارائه شده است که پس از بررسی؛ با اصلاحاتی در این گزارش وارد شده است.
۲. همان.

محل الحاق	متن پیشنهاد	اظهار نظر مختصر کارشناسی	کمیسیون مربوطه جهت ثبت پیشنهاد
	حق الوکاله وکیل و حق الزحمه کارشناسی و مطالبات در قالب یک جدول در ذیل تمامی دادنامه‌های صادره و اسناد رسمی لازم‌الاجرا اقدام نمایند به نحوی که بدون نیاز به تقدیم هرگونه لایحه و درخواست، صدور اجراییه، محاسبه مبلغ نهایی قابل پرداخت، امکان پرداخت برخط تمام یا قسمتی از مبالغ ازسوی محکوم‌علیه و متعهد و واریز مبالغ به حساب محکوم‌له، متعهدله و حساب‌های دولت به صورت خودکار انجام شود. ^۱		
فصل ۲۴ لایحه	به منظور تسریع در اجرای احکام قطعی محکومان دادگاه‌ها که جریان اجرای حکم‌شان منتهی به صدور دستور جلب شده و همچنین جهت تسهیل دسترسی به متهمان جرائم مستوجب حد، قصاص و تعزیر درجه ۵ و بالاتر که دستور جلب منجر به دستگیری آنان نشده است، مقام قضایی صالح می‌تواند تمام یا بخشی از خدمات بانکی، مخابراتی، ثبتی، خودرویی و خدماتی که به صورت الکترونیکی ارائه می‌شود را تا منتفی شدن دستور جلب به صورت موقت محدود نماید. آیین‌نامه اجرایی این ماده مشتمل بر مواردی از قبیل نوع و میزان محدودیت و چگونگی اعمال آنها و موارد استثنا، ظرف سه ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون توسط وزارت دادگستری با همکاری دستگاه‌های ذی‌ربط تهیه و به تصویب رئیس قوه قضائیه می‌رسد. ^۲		کمیسیون قضایی و حقوقی و کمیسیون تلفیق برنامه هفتم توسعه
ماده (۱۱۳)	«به منظور اتقان آرای قضایی و پرهیز از تشتت در روبه قضایی قوه قضائیه مکلف است ضمن قراردادادن اداره کل حقوقی قوه قضائیه در زیرمجموعه دیوان عالی کشور اقدامات لازم در جهت تقویت بنیه علمی و پژوهشی و استدلالی نظریات مشورتی این اداره انجام داده و نظریات یاد شده را به صورت منقح در پایگاه اطلاع رسانی مربوط در دسترس قضات قرار دهد. تبصره «۱»: در مواردی که رأی اصراری صادره از دیوان عالی کشور یا نظریه مشورتی صادره از اداره کل حقوقی قوه قضائیه منطبق با موضوع دعوا باشد. قاضی انشاءکننده رأی موظف است در دادنامه به رأی یا نظریه مزبور اشاره و چنانچه با نظر وی مخالف باشد با ذکر دلیل رأی یا نظریه را رد کند. تبصره «۲»: عدم رعایت حکم مقرر در تبصره فوق تخلف انتظامی تلقی و مرتکب به مجازات انتظامی درجه ۳ محکوم می‌شود».		کمیسیون قضایی و حقوقی و کمیسیون تلفیق برنامه هفتم توسعه

۱. این پیشنهاد در جلسه مشترک دفتر مطالعات حقوقی مرکز و معاونت راهبردی قوه قضائیه ارائه شده است که پس از بررسی؛ با اصلاحاتی در این گزارش وارد شده است.
۲. همان.

نتیجه‌گیری

۱. برخی از مواد این فصل جنبه برنامه‌ای ندارد و باید با لحاظ رویکرد تنقیح در قانون مربوطه و به‌صورت دائمی اصلاح و الحاق صورت گیرد.
۲. برخی از سیاست‌های کلی ابلاغی برنامه هفتم در لایحه برنامه مغفول مانده و حکمی متناظر آن سیاست پیش‌بینی نشده است.
۳. کلیات احکام حقوقی این لایحه مورد تأیید است هرچند در برخی موارد نیازمند اصلاحاتی می‌باشد.
۴. در جدول اول، این گزارش تمام احکام حقوقی لایحه از جمله فصل بیست و چهارم که به مسائل حقوقی و قضایی پرداخته است؛ بررسی و موافقت یا مخالفت یا اصلاحات لازم بیان شده است.
۵. در جدول دوم گزارش پیشنهادات الحاقی بیان شده است.

منابع و مآخذ

۱. سیاست‌های کلی ابلاغی برنامه هفتم توسعه.
۲. قانون برنامه ششم توسعه.
۳. قانون برنامه پنجم توسعه.
۴. قانون برنامه چهارم توسعه.
۵. قانون مجازات اسلامی.
۶. قانون آیین دادرسی کیفری.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir